

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.
Nyílttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.
KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

STAUBER JÓZSEF.

Arad, 1909.

Vasárnap, március 14.

Mai számunk főbb közleményei:

- Tizenegytől — tizenkettőig.
- Idézés Amerikából Aradra.
- A szabadságharc emlékünnepe.
- A zsolcai hármastopolya.
- Az őszinte császár.
- A pesti színházak tájékról.
- Elmozdított aradmegyei tanítók.
- Az aradi munkásbiztosítás egy éve.
- Tarkaságok.
- Az áruló karikagyűrű.
- Wekerle a király előtt.
- Amerikai román lelkész Aradon.

Interpelláció a Petőfi-ügyben.

— Márciusi fantázia. —

Arad, március 13.

Teljesen mindegy, hogy az olvasó miként kívánja a dolgok beállítását. Ugy, hogy a mai parlament uralkodott volna 1848. márciusában: vagy pedig akként, mintha a márciusi események történetek volna napjainkban. Mind a két esetben elmondta volna egy EGYETEMI TANÁR az alábbi interpellációt:

— T. Ház! Ha valaki, úgy bizonyára ez a parlament nem vádolható azzal, hogy a szólásnak és a sajtónak szabadságát ne tisztelné. Valamennyien átérezzük annak a hivatásnak fontosságát, amelyet a nemzeti irodalom és nemzeti sajtó tölt be a nemzeti lelkület öntudatos fejlődésében. Sajnos azonban, van olyan irodalom, amely nem tartja tiszteletben ősi erkölcsünket, amely idegen kulturát akar

becsempészni, s amely a tömegek elégedetlenségére és lázítására alapított hatásadászathoz keresi érvényesülését. (Halljuk! Halljuk! a szélsőbalon.) S a jelenségek, amelyek minden hazafi keblét szomorúsággal és aggodással töltik el, immár nem szórványosak, s bizonyos, hogy egymással szerves kapcsolatban állanak. A múlt héten történt, hogy a budapesti kir. főügyészség, mint sajtóügyi vádhatóság, kénytelen volt elkobozni bizonyos Jókai Móric

Muzsa Gyula: Az a Móric nekünk nagyon fiatal! (Élénk derűtség.)

— ... ezen Jókai Móricnak Arany ember című regényét, amelyben a kétnejiesség kultuszának gyújt oltárt és mint hőst szerepelteti Levetinci Timár Mihályt, aki a poligámiának örömeiben fürdik. (Ezek a modern erkölcsök! — a néppárton. Élénk mozgás balfelől.) Nem sokkal előbb történt, hogy a Hazafias Ifjak Fálánksza, kénytelen volt föl hívni a Nemzeti Színház igazgatóját, hogy a *Bánk-bán* című, ugynevezett szomorujátékot, a mely nemzeti dinasztiankra igyekszik árnyat vetni, a magyar arisztokrácia egyes típusait kipellengérezze és amelyben egy Tiborc nevű paraszt valóságos paraszt-szociálista agitációt tart a színpadról: vegye le a műsorról. Sajnos, ez nem következett be.

Buza Barna: Másutt megílneselnék az ilyen színidirektort!

— Azonban, t. Ház, mindezekért

még nem szóltunk volna s nem tett volna túl türelmünkön az se, hogy több ifju, kétségtelenül bécsi izgatás hatása alatt, egy kávéházi helyiségben *Tizenkét pont* cím alatt programot szerkesztett, amelyen a leghallatlanabb prepotenciával a kormánynak és a parlamentnek utasításokat akarnak adni a katonai és alkotmányjogi kérdésekben: ámbar kétségtelen, hogy annak a rossz példának következménye ez is, amelyet Nagy György t. képviselőtársam szolgáltatott erre a Múzeum-kávéházban tartott titkos összejövettel. (Élénk helyeslés a közepén). Azonban másról van most szó. Az ultra-modern költők egyike, Petőfi Sándor:

Markos Gyula: Azelőtt Petrovicsnak hívták!

— Nos, ez a Petőfi Sándor ur költeményt írt, amelyet az utca nagyobb mulattatására és épülésére sajátkezüleg el is szavalt. Meg kell jegyezni, hogy ez a Petőfi Sándor régóta provokálja a józan kritika és az erkölcsi fellógás híveit. Egy költeménye például, a *Tíz pár csókot egy végből...* című az erotikus költészetnek olyan virága, amely bizonyára csak tévedésből került el az ügyészség gyomláló kezét. Ebben például a szeretkezés pillanata előtt álló, különmemű pár azt mondja: „Oltuk el már a gyertyát, mert azt ingyen nem adják...” (Fölkiáltások: Gyalázat!)

Simkó József: Es verstanilag is milyen gyöngye!

A márciusi napok 1848-ban.

Irta: Egressy Akos.

Minden alkalmi ünneplés eltörpül, elhalványul ragyogó fényében, nagyságában az elsőhöz mérve, melyet hazánk ébredése jelzett, a szabadság, egyenlőség és testvériség hármastopolyájával övezetten, az 1848-ik év márciusának felejthetetlen napjaival.

A szabadság eszméje, melyet a nyugati civilizáció vulkánikus ereje röpitett fel, s szikráit előbb az olasz és francia földön, — Milánóban, Bécsben szórta el hatalmas kevéjét a fogékony, a kitörésre duzzadó magyar területre vetette s lángja, melyet gyújtott, az egész magyar nemzet világrabangzó szívdobbanásával egyesült.

Oly kikelet volt az, minőt csupán nagy idők hosszú sora érlelhet az emberiség választottjainak, az ősi természet életrehívott elemeinek oly dus rajzása, melyben szellem és anyag, ég és föld ölelkezik, hogy kölcsönös vonzalmában ujat alkosson, megifjodjék, boldogítsa.

Az a kebel, melyet évszázadok küzdelmei tettek erőssé és nagygyá, hogy az öröme és fájdalomnak oly mértékét bírja meg, mely fájunkat páratlanra teszi, magához méltóan jelentette a világnak legszentebb érzelmei nyilvánulását s eget érő fellángolással üdvözölte a magyar szabadság hajnalát...

A honszeretetet és szabadságvágy: ily általános kitörését hazánk még nem érte meg; az általános egyetértés, együttérzés ösztöne még nem ragadta magával nemzetünket oly

hatalommal soha, — még a Rákóczi harcaiban sem, — mint az 1848-ik évi márciusi napokban.

Ámde szóvak és tettnek, szívnek és léleknek oly rendkívüli tolmácsa sem volt — a történelem tanúsága szerint, — egy országnak sem, mint nekünk: a büvölet és csodálat kíséretében megjelent nagy szellemóriás, az apostoli küldetéssel bíró Kossuth Lajos személyében.

Népjogot, haza- és szabadságszeretetet hirdető lángelméje előtt két világrész hódolt meg s adott neki előnyt az összes nemzetek szónokai előtt...

A legfüggetlenebb, legszabadabb angol nép. Amrikában, mint Angliában, Kossuth Lajos élőszavai útján nyert világos önismeretet, tiszta öntudalmat a saját jogai felől.

A nagy diplomata, Cavour vezetése alatt álló olasz kormány, hetekig eredmény nélkül vitázott a politikai konstellációk bonyodalmai fölött s nem tudott megállapodásra jutni. A turini magyar remete egyetlen nyilatkozata, melyet a „Perseveranza” című lapban közölt a napi renden levő téma felől, mint napvilág hatolt be az éj sötétjébe. A vitatkozók más nap hül-dezve i-merték fel tévelygésüket s az irányt, melyet Kossuth nekik megjelölt. Az időben, uton-utfélen, a parlamentben, valamint egész Olaszországban egyebet sem lehetett hallani, mint: „A! a! Che talento, che maraviglioso capo é questo, di Kossuth!”...

A bécsi polgárság Kossuth személyes megjelenésére, s a kamarilla előtt feltárt megnyi-

latkozására, megbüvölten, mint egy ember állt talpra alkotmányos jogai megvédésében.

Hazánkban Kossuth nagy szelleme nem csupán a lappangó szabadságerzést keltette életre, hanem főképen az összhangzó egyetértést, az egyenlőség magasztos elvét oltotta minden magyar keblébe, melynek hurjait ő ismerte legjobban s ő érintette azokat legmélyebben. Ur és szolga, mágnás és közpolgár egyenlő színvonalra emelkedtek hazafiságban és áldozatkészségben Fenyés tanujelét adták ennek mindárt azzal, hogy a honvédelemé szánt önkéntes adakozásban versenyre szállt gazdag és szegény: értékeik, pénzüik feláldozásával, kiváltképpen pedig az által, hogy Kossuth egyetlen hívó szavára, egyszerre, osztálykülönbség nélkül, kétszáz ezer honvéd kelt sikra a haza védelmére.

Széchenyi és Károlyi grófok összes arany- és ezüstneműiket szekerszámba vitték a Múzeum-épületbe, hogy azokat a szegény polgárok adományához csatolják. Ezek még ma is Bécsben vannak, miután a Görgei által védtelen hagyott fővárosból Windischgrätz zsoldosai oda szállították.

Vajjon visszakapjuk-e valaha e fogtalannal elvitt nemzeti kincseket, egyéb tulajdonainkkal együtt, a moloch-kamarilla raktáraiból?

A márciusi napokban nem nyilvánult semmi visszavonás. Kossuth szavának egy visszhangja z-ndült az egész országban: „Védjük a hazát!” És pedig V. Ferdinánd fenszentelt királyunk égisze alatt...

Igy sereglettek a magyar nemzet zászlaja

— Más versében a fajmagyar nemest teszi gunytárgyává; mintha nem is magyar ember, de valamely külföldi élclap műve lett volna. (Nagy zaj. Ugy van!) En nem teszem magamévá a *Pázmány-egyesület* vádját, amely Petőfi Sándorban, mint nem katolikus költőben a nem katolikus irodalom hazafiatlanságát, nemzetköziségét és valláserkölcsei szegénységét látja megtestesülve. Mindenesetre furcsa, hogy Magyarországon valaki cinikus hangon dicsekedni tud ezzel: *Pápista nem vagyok*. Ez föltétlenül tiszteletlenség azon felekezettel szemben, amelynek hívei az ország lakóinak legnagyobb kontingensét alkotják! (Élénk helyeslés a néppárton.)

Ez alkalommal, t. Ház, egy költeményről van szó, amelyet Petőfi (Petrovics) Sándor írt, *Nemzeti dal* címmel. En nem fogom a Ház idejét pazarolni azzal, hogy e költeményt fölolvassam . . .

Simkó József: Az a kérdés, hogy pikáns-e? (Derűtség.)

— . . . csupán rá kívánok mutatni arra, hogy ez a mai békés közrend és nyugodt állapotok felforgatására irányuló, vakmerő lázítás. Egyfelől azt a valótlan állítást szedi rímek közé, mintha mirabok lennénk. Ki van itt rabságban? En látom, hogy valamennyien szabadon járunk-kelünk, s élvezzük az új korszak törvényhozási alkotásai által teremtett üdvös intézményeket. Az is foglalatik ebben a költeményben: *A magyar név újra szép lesz . . . Mit rákentek a századok, lemoszuk a gyalázatot!* Az a vád, mintha a magyar névhez gyalázat tapadna, ismét olyan, eléggé meg nem bélyegezhető szándéokra vall, hogy a külföld előtt bennünket sötét színben tüntessen föl. (Szemtelenység! — kiáltások a közepén.) Végül esküvés formában a magyarokat a hata-

lom ellen való fölkelésre, mi több, fegyverfogásra tüzei.

Ime, t. Ház, látható, hogy mire visz a tulságos sajtószabadság, s mit eredményez, ha szó nélkül hagyjuk, hogy irodalmunkba a legkülönbözőbb, ártalmas tendenciák oltatnak be. De az ily írásművek hatását legjobban illusztrálják annak következményei. Megtörtént, t. Ház, hogy a költemény és az azt körítő beszédek hatása alatt a tömeg megrohanta az ügyészség fogházát, s onnét egy sajtóvétségért jogerősen elítélt hírlapíró, *Táncsics Mihályt*, erőszakkal kiszabadított. Itt már véget ér a türelem fonala. Ha a sajtó lépten-nyomon vétkezik a fenálló rend ellen, amely a törvényhozói állás nimbuszát se tartja elég szentnek, hogy azt kimélje, s amely immár az emberek magánügyeiben is turkál: vegye is el büntetését. En nem tudom, t. Ház, hogy ez a *Táncsics ur*, — akit egyébként bántani nem akarok, — mit vétett; de ha a bíróság őt elítélte, akkor őt a megérdemelt és kétségtelenül igazságos ítélet elől elvonni ép annyi, mint a közrendet megbontani.

T. Ház! Azt hiszem, a közvélemény épen megeléghetett az ilyen Petőfi Mórícok és Jókai Sándorok! . . .

Mikszáth Kálmán: Fordítva van . . .

— . . . az mindegy. Tehát ezen író urak szabadosságait. Elvégre példát kell statuálni s ha a műtét kemény, fájdalmas lesz, de legalább használni fog. Ezért kérdem a t. igazságügyminiszter urat:

van-e tudomása Petőfi Sándornak *Nemzeti dal* című, valamint egyéb, a nemzeti önérzetet és a jó erkölcsöket sértő költeményeiről?

ha igen, szándékszik-e az ezekben rejlő tendenciák és törvénysértések megtorlására sürgős és erélyes intézkedéseket tenni?

hajlandó-e továbbá a miniszter ur a sajtószabadságnak, amelyet a tör-

vényhozás könnyelműen megadott, de amelylyel visszaélések történtek, — korlátozására megfelelő reformjavaslatokat előterjeszteni? (Élénk taps. A szónokot többen üdvözlük.)

Elnök: Az interpelláció ki fog adatni az igazságügyminiszter urnak.

Tizenegyedtől — tizenkettőig.

A képviselőház ülése.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Budapest, március 13.

Néhány napig szünetel a képviselőház és csütörtökön tartja az első ülését, ezt határozta el ma a t. Ház. A mai ülésen különben nem sok történt.

Részletes tudósításunk a következő:

Az ülést tizenegy óra után nyitotta meg *Justh Gyula* elnök. A kérvények bemutatása után

Vertán Endre, a közoktatásügyi bizottság elnöke betérjesszette a gazdasági népoktatásról szóló javaslatot.

Moskovits István, a kérvényi bizottság elnöke a kérvények 66—68. sorjegyzékét terjesztette be. Az interpellációs könyv felolvasása után a harmadik olvasásban megszavazták a közadók kezeléséről szóló törvényjavaslatot.

Elnök: Napirendünkkel végeztünk. Most javaslatot fogok tenni a Ház legközelebbi ülésének idejére és napirendjére nézve. Javasolom a t. Háznak, hogy a március 15-iki nagy nemzeti ünnepre való tekintettel a képviselőház hétfőn, 15-én, kedden, 16-án és szerdán, 17-én ne tartson ülést. (Helyeslés.) A Ház legközelebbi ülése pedig e hónap 18-án, csüt. d. e. 10 órákor legyen. Ez ülés napirendje legyen: elnöki előterjesztések és irományok bemutatása, azután a telepítésről, az ingatlan feldarabolásáról és egyéb birtokpolitikai intézkedésekről szóló törvényjavaslat előzetes tárgyalására megválasztandó 31 tagú bizottságnak megválasztása, azután az igazságügyi bizottság jelentése a Fejérváry-kormány alkotmányellenes és törvényellenes tényeinek megtorlása tárgyában és az erre vonatkozó feliratok és kérvények, azután a polgári eljárásra vonatkozólag 1905. júl. 17-én Hágában kelt nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről szóló törvényjavaslat, azután a teljeskorúak gyámságára és hasonló védelmi

alá a tót, német, rác és román önkéntes-csapatok, a szász nemzetőrök, a jobbára szerbekből alakult híres *harmadik honvédzászlóalj*, élükön magyarérmű vezérükkel: ahős *Damjanich*-csal.

Egyetértő, testvéries érzelem volt az, mely Kossuth lángszavára országszerte megnyilatkozott. Rejtőzhetett-e undok vakand ama fényes napok világosságánál?!

Csak osztrák bujtogatás szédithette meg később a korcsokat. De a magyarok közötti egyetértés, egyfórradás ellensúlyozta, megdicsőítette a reá következő szabadságharcot, melyet nem igaz, hogy az ellenségeink tulsúlya, hanem csakis az áruias ejtett törbe.

A magyar szabadságharc felhőtlen hajnalodása: az 1848-iki március időszaka csak egyetértésről, testvérieségről szólhat hozzánk. Ezt megőrizve, koronás királyunkkal, a nyert előnyök nyomán, megegyezve, kibékülve, ma nem állanánk a bonyodalmak előtt, melyek halátlan visszavonás által, erőket csorbitani, az ezeréves magyar hegemonia létjogát kétségbevonni merészlik.

Az egyetértést, a testvériséget, szabadságunk kivívásáért, az ifjuság összhangzó viselkedése, önzetlen hazaszeretete demonstrálta legpéldásabban: kivétel nélkül valamennyi honvédde lett az első felbúvárás!

Ez az emlék éledjen fel és tartsa ma is az ifjuságot kegyeletében, a legszebb, legdicsőbb tavasz, az 1848-iki március megünneplésével: mert „a lángoló szeretetnek, az egész emberiséget átölelő bizalomnak s a lelkesedésnek kora az ifjuság volt és lesz a legnemesebb tettek forrása

szabadságharc nagyasszonyai.

*

Azt a nagy eseményt, amely 1848. március 15-én Pesten történt, egyes történészek szeretik paraplé forradalomnak nevezni, sőt Pulszky emlékiratában utcai kraválnak nevezi. Tagadhatatlan, hogy nem a márciusi ifjuság vívta ki a sajtószabadságot, a tizenkét pontot, ő csak merész elhatározással és forradalmi tüntetéssel megvalósította azt, amit ugyanakkor a Bécsbe ment országgyűlési küldöttség az udvarnál kivívott. Március 13-án Kossuth hatalmas beszédének hatása alatt kitört a bécsi forradalom, másnap Kossuth faklyászenét kapott, harmadnap reggel az országgyűlési küldöttség Bécsbe ment s már éjjel a király elfogadta mindazon nemzeti követeléseket, amik a feliratba voltak foglalva. Bármint vélekedjenek tehát a történészek 48. március 15-éről, annyi kétségtelen, hogy ettől számítja mindenki a szabadságharc kezdetét, mert a kamarilla ekkor fogott ama lelketlen aknamunkába, amelylyel a nemzet alkotmányát akarta megsemmisíteni. Julius 11-én Kossuth indítványára 200.000 honvédet szavazott meg az országgyűlés s csakhamar csatazajtól visszhangzott az ország.

E nehéz, válságos időkben, amikor úgy termettek a hősök, mint eső után a fű, a magyar nők nagylelkűségükkel, hősiességükkel és önfeláldozásukkal a legszebb vágásokat tüzték a dicsőségnek ama koszorújába, amelylyel a honvédnevet díszítette fel a történelem. A női szívek akkor a nemzeti lelkesedés gyújtó lángjai voltak. Győzelmi hozsannák és gyászos csa-

pások közt egyforma rendületlenséggel álltak ok a szent nemzeti ügy szolgálatában.

Erdélyben oly fanatikus elszántság szánta meg a nőket, hogy hölgyzászlóaljat akartak alakítani, de Csányi orsz. kormánybiztos ezt nem engedte meg.

— Többet tehetnek a nők a kórházakban mint a csatamezőn — válaszolta nekik az ősz Csányi.

Most, amikor a szabadságharc emlékei március idusának hatása alatt föllevenednek lelkünkben, néhányat felsorolok ama nagyasszonyok közül, akik a szabadságharcban oly dicsőségesen töltötték be honleányi szerepüket.

Első helyen kell említenünk *Kossuth Lászlóné*, *Wéber Saroltát*, *Kossuth Lajos* édes anyját.

Ez a művelt, okos, vallásos, szigorú erkölcsű asszony páratlan anya és hitves volt. Tele türelemmel, megnyugvással és lemondással. Egy szikra hűség se volt benne. Amikor fia fogva volt, vigasztaló leveleket írt neki s levelekből egy végtelenül finom női lélek gyöngédsége s határtalan anyai szeretete sugá zik.

Midőn fia miniszter majd kormányzó lett, szerénysége, egyszerűsége, szives modora és kedvessége egy cseppet se változott. Ő megmaradt egyszerű nemes asszonynak, aki a nemesiséget a lelki jóságban és erényekben találta. Se egy szemernyi hűség, se egy parányi nagy ravagyás nem fért az ő angyali lelkéhez.

A dicsőség nem kábitotta el, a csapás nem verte le. Fia szegényen hagyta itthon, de még Kutahiából is gondoskodott róla s mivel nem

intézkedésekre vonatkozólag 1905. évi július hó 17-én Hágában kelt nemzetközi egyezmény be-
cikkelyezése tárgyában benyújtott törvényjavaslat és végül az állami köszönbányászat fejlesztéséről szóló törvényjavaslat.

A Ház ezt a napirendet megszavazta. Ezután áttértek az interpellációkra. Bozóky Árpád volt az első, aki az 1892-iki érem- és pénzügyrendszerre vonatkozó Ausztriával kötött szerződés dolgában interpellált. Interpellációja így hangzik:

„1. Tekintettel arra, hogy az 1902. évi XVIII. törvények XX. cikkelye szerint a szerződés hatálya 1910. év végéig tart, de ha 1909-ben egyik fél sem mondaná fel, még tovább 10 évre marad fen a szerződés hatálya, hajlandó-e a miniszter kinyilatkoztatni, hogy mi az álláspontja a felmondás kérdésében, kívánja-e a szerződést felmondani, vagy sem?”

2. Hajlandó-e a miniszter azt a kérdést, hogy a szerződés felbontassék-e, vagy nem, a képviselőház döntésére bízni?”

Az interpellációt kiadták a pénzügyminiszternek. Ezután Polit Mihálynak a szerb konfliktusról előterjesztett interpellációja következett. Erről a háborús eseményeket regisztráló cikkünkben írunk. Az interpellációk után 12 órákor az ülés véget ért.

A szabadságharc emlékünnepe.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 13.

Hétfőn, e hónap 15-én lesz hatvanegy esztendeje annak, hogy a szabadságharc kitört és megkezdődött az elkeseredett küzdelem egy szabadabb jövőért. Most is, mint minden esztendőben, ünnepélyt rendez Arad hazafias polgársága s megemlékezik a dicső harc kitörésének napjáról.

A hétfői ünnepséget természetesen most is a nemzeti ünnepélyeket rendező-bizottság készíti elő, amelynek nevében Kovács Vince elnök a következő meghívást teszi közzé:

Meghívás. Nemzeti ujjaszületésünknek évfordulója alkalmából Aradváros polgársága március 14-én és 15-én szabadságünnepségeket rendez, melyre Aradváros és Aradmegye összes köz és magánhivatalok tisztviselőit, valamennyi iskola tanárait, tanítóit: az összes egyesületeket, a tanuló ifjúságot és a n. é. közönséget tisztelettel meghívjuk.

Az egyesületek elnökeit, az iskolák igazgatóságait megkérjük, hogy az ünnepségeken zászlóik alatt szíveskedjenek résztvenni.

Az ünnepségek sorrendje:

tudott többet küldeni, ötven forinttal segélyezte havonta. A nagyasszonyt sokat üldözték, zaklatták, letartóztatták, majd ráparancsoltak, hogy leányaival együtt hagyja el az országot. Ő tehát Brüsszelbe vonult, fia pedig Amerikába ment, ahol Lafayetten kívül senkit még olyan nagy diadallal és ünnepléssel nem fogadtak, mint őt. Innen is segélyezte a szűk viszonyok között élő nagyasszonyt, de ez a nemzet és fia sorsa fölötti bánat megtörte és leánya karjai közt 1851-ben meghalt.

A brüsszeli rendőrség nagy tüntetéstől félve, csak éjjel, titokban engedte elmentettni. Hamvai még most is jeltelen sírban nyugosznak.

Fenséges jellemű nagyasszony volt Meszlényi Teréz is, Kossuth Lajos felesége s Kossuth Ferenc édes anyja. Mivelt, szellemes, erős lelkű, nem büszke, de zárkózott természetű, mert nagy emberismerő volt s a hízlegőket utálta. Az igaz érdem előtt meghajolt, de a kérkedőket gyűlölte. Nemes és fenékelt hazaszeretetére, a küzdő honvédek iránti tiszteletére gyönyörű világot vet eme lelkes hangú felhívás: „Azon nap nincs már messze, mikor hazánk ellenei fővárosunkból is kilendnek üzve; de a népszabadság harca minden erőt igénybe vesz. Polgártársnők! Mi nem küzdhetünk a vitéz honvédek sorában, de bekötözhetjük a szenvedő honvédek véres sebeit s megszeliidíthetjük a szenvedő honfiak fájdalmait. Akarat s tettben, de minden előleges, zajos összejövetelnélkül egyesüljetelek e szent célra; közületek mindegyik annyi kórodai készletet szerezzen, mennyi egy-egy vitéz ápolására szükséges, hogy a

(Március 14.)

Este 7 órákor zenéstakarodó.

A rendező-bizottság megkéri Aradváros polgárait, hogy március 14-én (vasárnap) este ablakaikat megvilágítsák és lázukaikat fellobogozzák.

A menet a következő utakon fog menni: Tüzoltói laktanyától Attila-tér, Kápolna-, Deák Ferenc, Fábián-, Kazinczy-, Weitzet János-, Batthyány-, Széchényi-utcán, József főherceg-ut, Andrassy-tér, Vörösmarty-utca, Szabadság-tér, Atzél Péter-, Deák Ferenc-, Kápolna-utca Attila-tér.

(Március 15.)

Reggel 10 órákor a városház dísztermében az ünnepély a következő sorrendben lesz megtartva:

1. **Károlyi Gyula** gróf. Aradváros és Aradmegye főispánja megnyitja az ünnepséget.

2. **„Hald imánkat”** Barthai Ede dala, **Zoltai Mátyás** tanár vezetésével, éneklő: az áll. tanítóképző ifjúsága.

3. **Abrányi Emilnek** alkalmi költeményét szavalja: **Hunyady József**, az aradi Nemzeti Színház tagja.

4. **Ünnepi beszéd**, elmondja: **Márki Sándor** dr., egyetemi tanár, történetíró.

5. **Himnusz** éneklő az ifjúság.

Az ünnepségek ezen részének befejezte után a testületek, egyesületek, a tanuló ifjúság és a nagyközönség a városháza előtt menetté alakul és zene kísérete mellett a vértanúk szobra elé megy.

(A szobornál.)

1. **„Nemzeti ima”**. Szilágyi Gyula tanár vezetésével éneklő a polgári fiúiskola háromszáz dalosa.

2. **„Március 15.”** Költemény, szavalja: **Záray Jenő** polgáris tanár.

3. A nap jelentőségét méltatja és Aradváros közönségének koszorúját elhelyezi: **Reinhart Gyula**, a keresk. és iparkamara alelnöke.

4. **„Talpra magyar”**. **Ferch Ödön** tanár vezetésével éneklő háromszáz tanuló.

A városháza dísztermének karzatára csak a tanuló ifjúságot bocsájtják fel.

(Ünnepélyek az iskolákban.)

A március tizenötödiki ünnepségen, mint lapunkban jeleztük, az aradi polgári fiúiskola 300 tanulóiból álló énekkara énekszamaival szerepelni fog. Mivel a tanulók ezen ünnepség alkalmával egész délelőtt el lesznek foglalva, azért saját ünnepélyüket szombaton tartják meg. Az ünnepélyt **Almási T.** Pál igazgató nyitotta meg, s a megnyitó beszéd után az énekkar **Ferch** tanár **„Talpra magyar”** című ének számát adta elő nagy precizitással. Sárosi vá-

véres győzlmű nap bekövetkeztével lerójjuk a köszönet tartozását, mely hazánk szabaditóját illeti. Polgártársnők! A Tisza veszélyeztetett — de szabad partjainál hallottuk a rabság sóhajait, engedjétek meg remélentünk, hogy szótunk szíveitekben visszhangra talál.

E szép felhívás valóban visszhangra is talált az egész országban. Kossuthné Debrecenben Vörösmartynéval, Vachott Sándornéval, Vas Gerebennével napestig készítette a zászlószalagokat, a tépést s a kórházban szenvedők számára az összes fehérneműt.

Hogy mennyi erőt, bátorságot, hősiességet és türelmet tanusított Kossuth Lajosné, azt részletesen megírtam tavaly **„A kormányzóne”** című regényes korrajzomban.

Ritka nemeslelkű honleány volt Meszlényi Rudolfné szül. Kossuth Zsuzsanna is, akit öccse Kossuth Lajos 1849. apr. 16-án az összes tábori kórházak főápolónéjává nevezett ki. Kossuth Zsuzsanna szintén lelkes felhívásban fordult az ország honleányaihoz, amelyben így szólt: A tett terére léptem, megfelejtkezve csakély tehetségemről, megfelejtkezve arról, hogy az egyes erő, mint a mindenségben az atom, nyomtalanul eltűnik. Hozzátok fordulok tehát hazám leányai, hogy nehéz pályámon segítsetek mindaddig, míg egyetlen ellen él, mivel honfiainknak harcolniuk kell. A hazában körutakat tesztek, felfoglalt titeket keresni s megökolom azon kezet, mely a honvédek kötésében megelőzött!

És el is indult országos körutra s mindennütt nagy örömmel és lelkesedéssel fogadták

radi Ferenc: „Március 15.” című versét Balázs János IV. a.) oszt. tanuló szavalta el ügyesen, míg az ünnepi beszédet Záray Jenő tanár tartotta, elmondva mindazt, ami e korszakra vonatkozik. Az ügyes beszédet lelkesen megjelnezték a tanulók. Kovács István III. b.) osztályu tanuló Lampérth Géza „A magyar ifjúsághoz” című költeményét szavalta el, míg az énekkar befejezésül a „Nemzeti Ima” című dalt énekelte el.

(A gimnázium márciusi ünnepélye.)

Ma este volt az aradi főgimnázium Petőfi önképző-körének márciusi ünnepélye, melyet nagy közönség hallgatott végig a Liceum dísztermében. Az ünnepélyt **Homonnay Andor** önképző-kör elnök nyitotta meg, majd az ifjúsági zenekar **Unger Mór** zenetanár hatáson magyar nyitányát adta elő. **Klein Lajos** szavalta el ezután **Várady Antal** „Judás” című költeményét nagy sikerrel. **Wagner József** dr. tanár, **Freund Miksa**, **Forbáth József** és **Bock Béla** VII. oszt. tanulók Haydn-quartettet adtak elő ezután művészi ügyességgel. **Weisz Arnold** Reviczky „Politikus nemzet” című szatirját szavalta el igen szépen, majd **Berger Károly** VI. osztályu tanuló Paganini Boszorkánytáncát adta elő hegedűn. A fiatal diák meglepő művészettel és kiváló technikával játszotta ezt a nehéz darabot, mely után zajos taps hangzott fel. Egy kis történelmi színművet játszottak el ezután a diákok. A darab mindegyik szereplője jól megállotta helyét. Bevezetésképpen **Csaplovics Zoltán** olvasta fel a magyar játékszín történetéről írt érdekes tanulmányát. Az ifjúsági ének- és zenekar **Kossuth-indulója** fejezte be a szépen sikerült ünnepélyt.

(Az agghonvédek.)

Az Aradi 1848-49. honvédegylet bajtársait a f. hó 15-én megtartandó szabadság-ünnepélyre ez uton is meghívjuk. Kivonulás délelőtti 9 órákor. Az ünnepély után pedig a „Magyar király” hoz címzett vendéglőbe ebédre meghívotnak. Arad, 1909. március hó 13-án **Simay István** elnök, **Mag. Soma** jegyző.

(Ünnepély a vármegyében.)

Pankota község hazafias közönsége az 1848-iki szabadságintézmények és törvények, a „Szabadság, Testvériség és Egyenlőség” születésének 61-ik évfordulója alkalmával szintén ünnepélyt rendez.

Az ünnepély sorrendje:

az önfeláldozó honleányt a magyar nők. Meszlényi példás kitartással és buzgalommal élt nemes hivatásának, nem törődve azzal, hogy Görgei környezete őt gúnyosan csak úgy nevezte: Zsuzsi, a tábori dajka.

Ruttkayné Kossuth Lajzára még a mai kor is emlékezik. Ez a hős lelkű nagyasszony vitte ki Kutahia Kossuth gyermekeit: Ferencot Lajost és Vilhilt. Egy hétig ült lóháton a gyermek kocsija mellett. Később ő volt hűséges őrangyala Kossuth Lajosnak egész haláláig. Angyal lélek volt, aki épp úgy rajongott hazáért, mint a hűségért, mint dicsőült bátyja.

Országos tisztelet vette körül a két Zichy nővért, Antoniót, gróf Batthyány Lajos neje és Karolinát, gróf Károlyi György nejét is. A védegyeleti mozgalomban ők voltak az első főrangú hölgyek, akik magyar gyártmányu kar ton ruhában jelentek meg a legelőkelőbb bálókön. Batthyáynát özvegygétette a rémuralon s ő Genfba költözött gyermekeivel. Ismeretes hogy midőn Windisgrätz Pestre bevonult, hazaáruló Jellasi gróf Károlyi György palotájába szállott s a grófnéval ötven-hatvan sz mélyre terítettett s meghagyta, hogy pezsg se hiányozzék. A grófné nem ellenkezhetett, Jellasihot maga elé nem bocsátotta.

Január 26-án Jellasi Budára költözött tiszikaráva bucsulatógatást tett gróf Károly Györgynél. Ekkor így szólt a grófhhoz:

— Ugy hallottam, hogy a grófné engem nem fogadna és így szerzesáujaimmal keller behatolnom, hogy ajtaját erőszakkal fönyit tassam.

14-én este 7 órakor kivilágítás, fáklyásme-
net és zenés takaródó. (Gyülekezés a község-
háza udvarán fél 7 órakor) 15-én d e 8 óra-
kor ünnepély az állami iskolában. (Ünnepi szó-
nok Kleindl Jakab áll. tanító.) D. e 9 órakor
istentisztelet a református templomban. D. e.
10 órakor isentisztelet a róm. kath. templom-
ban. D. u 3 órakor ünnepély a „Fehér Kereszt”
nagytermében

A d. u. ünnepély műsora: Hymusz. Ének.
Előadja a „Pankotai Dalkör” Megnyitó. El-
mondja Gherba Gusztáv községi jegyző. Nem-
zeti dal. Petőfi Sándortól. Szavalja Vinter Gusztáv
állami tanító. Ünnepi beszéd. Elmondja
Nagy József róm. kath. plébános. „Március 15”
Ábrányi Emiltől. Szavalja Keller Iduska. Be-
záró. Mondja Gombos Antal állami iskolai
igazgató-tanító. „Nemzeti dal.” Ének. Előadja a
„Pankotai Dalkör.” 15-én este két helyen tár-
sas vacsora. Kővágó nagytermében a „Pankotai
Dalkör” rendezi a társas vacsorát, itt az
ünnepi szónok Regenholt János áll. tanító lesz.
A Fehér-Kereszt nagytermében az ifj. egyesü-
let rendezi a társas vacsorát, itt az ünnepi
szónok Nagy József r. k. plébános lesz.

A ZSOLCAI HÁRMAS TOPOLYÁFA.

— Egy borsodi 48-as emlék. —

Borsodvármegyének számos 48-as emléke kö-
zött van a Miskolc alatti Alsó-Zsolca felé elvezető
pompás országút mentén, közvetlenül az utszéli
árok mellett, három szál hatalmas, égnek meredő
topolyafa.

Ott áll a három hatalmas szálfa, ugyszólván
egyedül a nagyon is járt országút mentén; körötte
jobbra-balra Alsó-Zsolca és Onod felé messzé elfutó
síkság van, úgy, hogy ezek keretéből azután még
annál is inkább szembeszökik mindenkinek, aki arra
halad, gyalog avagy kocsin, ez a hármasszálfa.

Már pedig erre mindenkinek el kell haladnia,
aki a vármegyéből kocsin vagy vasuton — mely-
nek állomása jó félóránnyira a városon kívül fekszik —
be akar jutni a megyei székhelyre, Miskolcra.

Mikor aztán az idegennek erre vezet el az útja,
hát a borsodi kocsisember nem is mulasztja el soha,
hogy oda ne bökjön ostora nyelvvel a három ut-
széli fa felé, szólván ekképpen:

— Itt bukott le holtan, la! A fakó lováról
1849-ben, a muszkavezető gróf.

A vármegye többi szabadság-emlékéről gyakran
esik szó, de erről keveset beszélnek.

Pedig hej, de tanulságos egy emlék ez; maga
„Isten keze”

1849. nyara felé haladt már az idő s a magyar
szabadságharc dicsőséges fegyvertényei még egyre
szaporodtak, mikor eljött híre Borsodvármegyébe is,
hogy jön a muszka! S hogy Paskievics orosz had-
vezér hatalmas seregének egyik tekintélyes része
egyenesen Borsodmelyre felé tart s a Sajón átkelve,
magát Miskolcot fogja megszállani.

Tudja Isten, hogy mitől, mitől nem, de annyi
tény, hogy a muszka-jövetelnek már a híre is va-
lami régen volt tatárjárás-féle borzalmat keltett a
magyar népben mindenütt és így Miskolcon is. A
polgárságnak nagy része asszonyostól, gyermekestől
s elmozdítható ingó értékeivel együtt, nyomban el
is rejtőzött a város feletti Ávas-hegy pincéibe.

Itt bujkált azután a nagyapám is hetekig, fel-
váltva a Tetem-vári pincék között. Kőműves-pallér-
nak öltözött, hogy reá ne ismerjenek, minthogy ő
reá: Tettes és nemes Bozsik István uramra — mint
nemzetőr-kapitányra — volt bizva a vármegye kö-
zönsége által Nagy Sándor honvédtábornok serege
számára összedott tmérdek sok zab és élelmi
szernek az őrizete.

Amde az Ávas-hegyen és a Tetem-váron buj-
káló s a magyar seregek megérkezését onnan nagy
szorongás között lesó magyar urak biz ott hiába
lestek, vártak a magyar hadakra. De helyettök a
nagy távolból egyszerre csak előtűntek a hatalmas
és rettegett muszka-csapatok, melyek folyton-folyvást
mind előbbre — a Sajó felé — s láthatólag egye-
nesen Miskolc felé nyomultak.

Lázás percek következtek erre.

A hatalmas muszka tábor már ott bontakozott
ki Alsó-Zsolca alatt, mikor egyszerre csak az Alsó-
Zsolca falucska alatti kis füzes-erdőből egymásután
és sürün verődnek ki a füstoszlopok egy-egy ágyu
torkából a muszka táborra, hol a váratlan támadásra,
szemmel láthatólag, nagy kavardás támadt.

A honvédsereg oda rejtőzött, vitéz csapata tü-
zelt ott ágyuiból rettenthetetlen bátorsággal és csak-
nem megbomlasztotta az egész muszka-kolosszust.

S míg ez ott lent, a távol sikon lefolyt, Mis-
kolc felett az Ávas-hegyen és a Tetem-váron buj-
káló polgárok meg lelkes „éljen!” és „rajta!”
kiáltásokkal, kenderket lobogtatva, biztatták a derék
honvédeket a hirtelen támadt győzelem folytatására,
lelkesezésükben szentül azt hívték, hogy a muszkát
honvédeink most már széjjel is verik.

De nem verhettek széjjel!

Egy nagy csapat honvéd vitéz hősi halált
halva elesett közülük s csak annyit értek el.

hogy a muszka sereg csupán másnap és most már
békésen vonult be Miskolcra, eltelepítve a várost.

Aznapi ugyanis jó időbe tellett, míg újból ma-
gukhoz tértek ijedelmükből s rendbe szedelőzköd-
hettek ismét a Sajó vizének az innenső partjain.

A muszka sereget aztán gyönyörű fakó lován,
lőháton, a vármegyének akkori egyik dicső gazdag
főura, a szirma-bessenyői és kelecsényi uradalmak
ura: gróf Sz—y vezette be a rettegett városba.

De nem érhetett oda, mert a mint a muszka
sereg élen dacos döllyel arrafelé lovagolt, a rek-
kenő nyári hőségben guttaütést kapott s nyomban le
is fordult a lováról az utszéli porba, nagy remüle-
letére a bigot muszka-hadaknak, a kfk ebben „Isten
kezet” látták s hatása alatt aztán nem is sanyar-
gatták meg Miskolc város polgárságát.

Sok-sok minden megváltozott Borsodvármeg-
yében az azóta lefolyt hosszú hatvan év alatt.

A zsolcai hős honvédeknek ott a füzeserdő al-
ján márvány-emlékoszlopot emeltek, hová évenként
maig is kizarandokol március 15-én a vármegye
és Miskolc város lelkes, hazafias közönsége.

Gyurtak-furtak azóta már a miskolc-zsolcai
országúton is, ahol ma már rajta a vasúti állomás-
hoz villamos kocsiszaladgál.

Amde az utszéli hármasszálfa mind-
maig sértetlenül áll ott... ahogy azt régen intő
emlékül oda ültették.

Szomorú, de egyben tanulságos egy emlék ez
ottan 1848-ból...

Ősszel és télen tarr-galyain a varjak karogják
le onnan, tavasszal és nyáron pedig lombja susogja
el az arra menőnek: hogy aki a hazáját rutul meg-
tagadja, azt még a nagy Isten, még az is el-
hagyja!

A hajdan dicső gazdag és hatalmas muszkavezető
grófnak különben csak egyetlen Alfréd nevű fia
maradt, a ki gyönyörű, gladiatori termetéről s
óriási erejéről országszerte híres, szép ember volt.

Dalás termete különben még a 25 éves koro-
názási díszmenetben is, a fővárosban, nagyon fel-
tűnt.

A szilaj természetű ifju gróf különben már
szintén — jó időre — elhunyt s így aztán vele
ki is halt férfiágon a család.

De a három szál hatalmas, sudár topolya-
fa, az mindmaig ép maradt s valószínűleg még so-

Hyen udvarias hangon magyarázta meg a
grófnak, hogy miért nem bucsuzhatik el a
grófnétól.

— Jól is tette, hogy elmaradt, mert való-
ban nem fogadtam volna. — mondta később
férjének a grófné. E palotában érte meg a
grófné Hentzi kegyetlen bombázását. Egy
bombaszilánk meg is rongálta a palota tüzi-
falát; a grófné csak akkor menekült gyerme-
keivel és nővérel, Batthyányneval, Pótra,
mikor egy emberséges osztrák tiszt figyelmez-
tette őket, hogy holnap a bombák a Károlyi
palotára s a Cziráky-házra (most Nemzeti Ka-
szinó) fognak repülni, ahol Batthyányne
lakott.

Később Haynau költözött a Károlyi palo-
tába. Mikor Batthyányt kivégezték, neje és
Károlyiné a távollevő Haynau főhadsegédéhez,
a vérszomjas Susan tábornokhoz fordult utle-
velért, hogy elhagyják e siralom völgyét. A tá-
bornok azonban ezt izente ki nekik:

A két asszony nem kap utlevelet és ha
mégis bejönnek, úgy re nelem, hogy paran-
csot kapok öccsellenciájától (Haynautól), hogy
megvesszőztessem őket.

Ezt a kijelentést, az alantás hírt megismé-
telte a grófnók atyja, gróf Zichy Károly előtt
is. Gróf Károlyi Györgyöt is elfogták, de há-
ny havi fogságát Haynau kegyelemből elen-
gedte, hanem 150,000 forintnyi pénzbüntetést
kellott fizetnie.

Mikor Károlyiné Marienbadba költözött,

rendőröknek figyelték minden lépését. A grófné
csak akkor jött vissza az országba, amikor a
hiéna Haynau kegyvesztett lett és sutytyom-
ban elmenekült Pestről. A Károlyi palotában
még most is megvan s eredeti helyén áll az
az irasztal, amelyen Haynau száz számmra írta
alá a halálos ítéleteket.

Egy fenkolt élet képe tárul fel előttünk,
ha Teleki Blanka grófnőre gondolunk. Ez a
sokat szenvedett nagy honleány, szakítva a
főrangú előítéletekkel, leánynevelő-intézetet
nyitott Pesten s tanára volt a márciusi ifjuság
egyik jeles vezére, Vasvári Pál is.

A szabadságharcban ez a hős ifju Debre-
cen környékén csupa 14-16 éves dákgyere-
kekből Rakóczi-csapatot toborzott és zászló-
anyául Teleki Blankát kérte föl. A zászlóra a
gróf ő gyönyörű szalago himezett eme fel-
írással: Oh, ha te élnél, Rakóczi! s e szókkal
nyújtotta át a zászlót, Vasvárynak:

Vezesse dicsőséggel.

Az elnyomatás idején társalkodónőjével, a
nagy műveltségű Löwey Klárával együtt elfog-
ták, az Újépületbe zárták s egy iz en az a hír
terjedt el Pesten, hogy kivégzik. Az álhirre,
mint báró Vay Miklós említi, „Őt hét az Új-
épületben” című emlékiratában, nagy néptö-
meg futott össze, de szerencséje nem volt
igaz a rembir. Bilko hadbíró tényleg halálra
akarta ítéltetni, de csak várfogságra ítélték
teljesen ártatlanul, a miért francia műveket
fordított magyarra.

Társalkodónőjével Kuffsteinbe, majd Lai-
bachba vitték. 1856. július 11-én Löwey Klá-
rának öt évi fogsága letelt, öt hazabocsátották
s a grófné egyedül maradt börtönében. Kuf-
steinből ekkor Laibachba szállították s csak
1857 május 18-án, hat évi raboskodás után
nyert kegyelmet. 1861-ben nagy lelkirázkódás
ért, rokonának, Teleki László grófnak meg-
részó öngyilkossága által. Drezdába, majd Pá-
risba költözött s ott halt meg 1862 október
23-án. Koporsója fölött Irányi Dániel tartott
megható búcsuztatót.

De ezzel nincs kimerítve a szabadságharc
nagy honleányainak száma. Ne a hajl-e meg
az egész nemzet a legnagyobb tisztelettel
Damjanich hőselkü özvegye, Csernovics Emilia
előtt, aki sohase megy ki olyankor a városba,
a mikor tudja, hogy az udvar a fővárosban
időzik.

— Hiszen ő még akkor gyermek volt —
jegyezttem meg egyszer a nagyasszony előtt.

Kérem — felelte könnyű lábát szem-
mel a nagyasszony — egy 18 éves ifju már
nem gyermek s neki tudnia kellett volna,
hogy mit csinál.

A mikor megtudta, hogy Kosuth Ferenc
miniszter lett, boldogan sóhajtott fel:

— Csakhogy ezt is megérhettem, most
már bizom a hazai függetlenségében.

Farkas Emőd.

káig az marad a borsodi utszélen . . . intó példázatul és susogó emlékeül a nagy időknek, amikor a Sajtó parti fűzesben Gózon Lajos őrnagy oly hősiessé verte vissza a roppant muszka táborát.

Ultimátum előtt.

A Monarchia — Szerbia ellen.

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 13

A *Pester Lloyd* jól értesült bécsi forrásból a következőket írja holnapi számában a külügyi helyzetről:

A nemzetközi helyzet *fenyegető jellegét* egyáltalában nem veszítette el. Ugy mint eddig, most is Belgrádban van a helyzet súlypontja. Bécsi illetékes körökben rámutatnak Szerbia folytonos hadikészülődéseire: a harmadik korosztály behívására, a fegyverkezésre és a hadi eszközök gyűjtésére, amely utóbbinak Törökországon való keresztül vitele ellen, sajnos, a nagyhatalmak, amelyek különben a béke fenntartásáért hajlandók fellépni, akadályt nem gördítettek. Minden attól függ, hogy Szerbia miképen fog válaszolni Forgách gróf jegyzékére. Hírek keringenek, hogy Szerbia csak általános frázissal télt választ fog adni.

Az ilyen válasz teljesen elégtelen lenne, mert nem tartalmazná azt, amit Ausztria-Magyarország feltétlenül megkövetel: — hogy Szerbia minden fenntartás és kompenzáció nélkül mondjon le territoriális követeléseiről. A *Ballplatzon világos, minden kétséget és mindenféle alnokságot kizáró választ várnak és pedig már a legközelebbi időben.* Másképen az osztrák-magyar kormány nem hajlandó határozott ultimátumának elküldését továbbra halasztani. Ha a szerb kormány már legközelebb nem fog Bécsbe ilyen határozatot küldeni, úgy Ausztria-Magyarország oly világos és érelyes intézkedést fog tenni, hogy esetleg Szerbiának megkönnyíti a világos feleletet.

A helyzetet jellemző mai távirataink ezek:

Forgách gróf küldetése.

Londonból táviratozzák: A *Daily Telegraph* jelenti Belgrádból: Forgách gróf felvilágosítást kért a szerb kormánytól, hogy miért osztottak ki fegyvereket a harmadik korosztálybeli tartalékosok között.

Berlinből táviratozzák: A berlini *Lokalanzeiger* pétervári tudósítója jelenti teljesen megbízható forrásból: Ausztria-Magyarország még egy utolsó kísérletet tett a Szerbiával való konfliktus békés megoldására. A monarchia a szerb körjegyzéket nem tekinti előterjesztésre szóló válasznak, hanem Forgách gróf útján közvetlen választ fog követelni. Ha ez nem történik meg, vagy nem lesz kielégítő, a háború elkerülhetetlen.

Lipcseből táviratozzák: A *Leipziger Neuesten Nachrichten* jelenti Belgrádból: *Norakovics* szerb miniszterelnök arra kérte Péter királyt a miniszter-

tanács nevében, hogy ne fogadja Forgách grófot.

Harcias hangulat Belgrádban.

Belgrádból táviratozzák: György trónörökös tegnap egy óráig tartó tanácskozáson fogadta *Milovanovics* szerb külügyminisztert. Megmutatta neki azokat a leveleket, melyekben magasrangú katonatisztek jelentést tettek a hadseregben uralkodó *harcias hangulatról*, végre felszólította, hogy *nyilatkozzék a skupstina világosan és hitelesen a körjegyzék ama pontjairól*, amelyek a területi követelésekről való lemondást érintik, mert a körjegyzék határozatlansága az egész országban nagy megdöbbenést keltett. Ha a kormány — mondta a trónörökös — tényleg le akar mondani a területi követelésekről és ha azt hiszi, hogy ez a cselekedete a skupstinában és országszerte lecsillapítja a kedélyeket, *nagyon esalódik*. Ha a kormány ezt megteszi, az országos védelmi bizottság, amely számíthat a trónörökös támogatására, *meg fogja kettőzni akcióját és az ötvenezer önkéntes majd talál módot, hogy a kormányt észre térítse.*

Montenegró is háborút akar.

Cettinjéből táviratozzák: *Nikita* fejedelem tegnap két órás kihallgatáson fogadta *Ivanovics* szerb ügyvivőt és *Stean* orosz követet. A kihallgatás után a fejedelem *haditanácsra hívta össze a honvédelmi minisztert, a vajdákat és a csapatparancsnokokat.* A haditanácson megállapították, hogy Montenegró ezt a kétértelmű helyzetet nem fogja tovább elviselni. Oroszországhoz, Angliához és Franciaországhoz fognak fordulni, hogy vagy megigérik Montenegrónak a kért kompenzációt, vagy pedig *Montenegró kénytelen lesz belerohanni a háborúba*, bármennyire is kétséges lehet annak eredménye. *Nikita* ezután a szerb ügyvivőt fogadta kihallgatáson, közölte vele a haditanács határozatát és hangsúlyozta, hogy Montenegróban olyan *harcias a hangulat*, hogy csak azzal lehet a lakosságot lecsillapítani, ha követeléseiket teljesítik. Egyébként közeledik a háború réme.

Bosnyákok a monarchia ellen.

Londonból táviratozzák: Ezidőszereint egy bosnyák küldöttség időzik Angliában, hogy azokat az állítólagos jogtalanságokat, melyeket a bosnyák lakosság Ausztria-Magyarországtól eltérni kénytelen, az angol közönség elé terjessze. A küldöttség tagjai *Vaszilievics*, a boszniai nemzeti központi szervezet elnöke, *Sokola*, a szervezet egyik tagja és *Radulovics*, a Mostárban megjelenő „*Narod*” című lap szerkesztője. Tegnap délután *Vaselicki*, a „*Nov. Vremja*” londoni levelezője a küldöttség tiszteletére fogadást rendezett, hogy a küldöttség tagjait az angol képviselőkkel és hírlapírókkal megismertesse. A küldöttség azt kívánja, hogy Európa lépjen fel és érvényesítse befolyását Ausztria-Magyarország ellen, amely a berlini szerződést megszegte. Az esetben, ha háborúra kerül a dolog, Bosznia és Hercegovina lakossága mint egy ember fog feltámadni és Montenegró felől fogják fegyverekkel ellátni.

A nagyhatalmak állásfoglalása.

Rómából táviratozzák: A nagyhatalmak bécsi képviselői arra kérték *Aerenthal* báró külügyminisztert, hogy járuljon hozzá a konferencia összeüléséhez.

Belgrádból táviratozzák: Az angol, francia és olasz kormányok képviselői azt a tanácsot

adják a szerb kormánynak, hogy ne utasítsa vissza a fegyverkezés dolgában Ausztria-Magyarország által követelt felvilágosítást. A diplomata kijelentették, hogy a nagyhatalmak a kérdés további összebonyolítását *élénken sajnálnák.*

Berlinből táviratozzák: *Milovanovics* külügyminiszter így nyilatkozott egy német hírlapíró előtt:

— Mindig nagyra becsültük Németországot és mostani állásfoglalását is méltányoljuk, amelylyel elejét akarja venni egy világháborúnak. Mégis reméljük, hogy Németország befolyását Bécsben az igazság és méltányosság érdekében fogja érvényesíteni. Ausztria-Magyarország politikája mindig *önző és sértő* volt és ez az oka, hogy a Balkán-félszigeten nincsenek barátai. Magától értetődik, hogy Szerbia respektálni fogja a szerződéses hatalmak döntését.

Berlinből jelentik: Rómából sürgőnyzik: Ha Ausztria-Magyarországot *biztosítják a hatalmak*, hogy Bosznia-Hercegovina annexióját fait-accomplinak tekintik s votumát csak Montenegrónak és Szerbiának adandó gazdasági előnyök érdekében adja le, úgy hozzájárul a konferencia összehívásához.

A bécsi szerb követ visszahívása?

Zimonyból jelentik: *Szimics* bécsi szerb követet, aki diplomáciai estélyre meghívót kapott, hazaszólitották Belgrádba, hogy ürügye legyen a meg nem jelenésre a diplomata estélyén.

Szerbia készülődése.

Belgrádból táviratozzák: A szerb népfőkelők harmadik korosztályát, amelyet egynapi gyakorlatra hívtak be, tovább is a szolgálatban tartják.

Berlinből jelentik: Egy szászországi gyár nagy puskapor-megrendelést kapott Szerbia számára.

Kölnből jelentik: Egy itteni gyógyszer-gyár hat héttel ezelőtt távirati megrendelést kapott igen nagy mennyiségű kötszere. Az árukat két héttel ezelőtt szállították Szerbiába.

A háború réme a magyar parlamentben.

Polit Mihály a szerb körjegyzék tárgyában mondott interpellációt. A körjegyzéket igen homályosnak mondja, mert úgy is magyarázhatni, hogy Szerbia lemond a territoriális kompenzációkról, vagy is, hogy nem mond le, bele is nyugszik az annexióba, nem is nyugszik bele. (Zaj.) Mi a feszültség oka monarchiánk és Szerbia közt? Az annexió. A bécsi külügyi hivatal abból a szempontból indult ki, hogy Szerbia és Montenegró igényeit, mint gyöngé államokét, el lehet tussolni.

Ugron Gábor: Szerbiának nincs igénye! Mi igénye van Szerbiának? Semmi! Hogyan lehet a magyar képviselőházban ilyen balgaságokat beszélni.

Elnök: Fel fogom hozatni a gyorsírói jegyzeteket.

Polit Mihály: A legkényesebb illúzió az volt, hogy Oroszországgal viszonyunk barátságos lesz. Oroszország ma sokkal erősebb, mint volt a berlini szerződés idején, mert akkor izolált volt, ma pedig van neki szövetsége Angliában az ázsiai ügyekre nézve. Az egész balkáni ügy abban összpontosul, hogy az annexió által a nagyhatalmi viszonyok eltolódnak-e vagy nem. A Balkán félszigetre vonatkozólag Magyarország és Ausztria érdekei nem azonosok. Válságos időköt élünk. A határszáron háborús világ van, csapatok járnak-kelnek, a közlekedés teljesen el van akadva. Újvidék és Pétervárad közt csapatok vannak a vermez hidon.

Ugron Gábor: Jól teszik!

Polit Mihály: Még a katonatiszteknek sem szabad átmenniök engedély nélkül. A napokban 400 csendőrt szállta meg a volt határőrvidék falvait, melyek közel vannak a híres római sáncokhoz. Abban a pereben, mikor Szerbia békés jegyzékét közölte a nagyhatalmakkal,

már indulóban voltak az orosz önkéntesok Velemából Belgrádba. Ma már ott vannak Belgrádban a kozákok. Nagy nemzetközi kérdés az önkéntes csapatok toborzása. Kérdés, hogy Németország nem fogja-e ezt, mint casus foederis tekinteni? Németország szereplését furcsának mondja Magyarországgal szemben az anekszio dolgában. 30 éve a hangulat Magyarországon az okkupáció ellen volt.

Ugron Gábor: Ezen már túl vagyunk!

Polit Mihály: Olyan nagy idő ez a 30 év? Magyarországnak óvakodnia kell attól, hogy ellenséges viszonyba jöjjön a szomszéd Balkán-államokkal. Előterjeszti a következő interpellációját.

1. Kielégítőnek tartja-e a miniszterelnök ur a Szerbia kormányának 1909. évi március hó 10-én kelt körjegyzékében foglalt feleletet monarchiákkal szemben? (Felkiáltások: Nem! Nem!)

2. Hajlandó-e a miniszterelnök ur oda hatni, hogy a Szerbiával való konfliktus kiegyenlítésére és az európai béke fentartása érdekében monarchiánk az európai nemzetközi értekezlet összejövetelét feltétlenül fogadja el.

Ugron Gábor: Feltétlenül? Hogy lehet magyar képviselőnek ilyet mondani. (Zaj.)

Polit Mihály (tovább olvassa) . . . sőt erre nézve a kezdeményezést is vállalja el?

3. Azon nem várt szomorú esetben, ha monarchiánk és Szerbia között a béke fentartása semmiképpen nem sikerülne és hogyha Oroszország nagyszámu önkéntes csapatokkal Szerbia és Montenegró segítségére jönne, azt monarchiánk casus bellinek, Németország pedig casus foederis-nak tekintené.

Ezután Bozóky Árpád a szerb kereskedelmi szerződés tárgyában intéz kérdést a miniszterelnökhöz. Inparlamentárisnak tartja, hogy a szerződés visszavonása ügyében a miniszterelnök nem a Ház színe előtt, hanem egy pártkonferencia keretében nyilatkozik. A dolog fontossága miatt is lehetetlenség a Házon kívül tárgyalni ilyesmit.

Elnök: Ez nem tartozik interpellációjához. Bozóky Árpád: Azt én határozom meg. (Zaj.)

Elnök: Az interpellációk sincsenek kivéve az elnök hatásköre alól. Tessék a tárgynál maradni.

Bozóky Árpád ezután folytatja beszédét. Interpellációját kiadták a kormányelnöknek.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) „Autonom Katolikus Kör” Aradon. A mai napon taggyűjtővet kaptunk az Aradi Autonom Katolikus Kör szervezőbizottságától. Az aláírási iven a következők nevei olvashatók:

Károlyi Gyula gróf, Almási T. Pál, Bajthay Mihály dr., Baross Ferenc dr., Bereczky Ferenc dr., Bokor Alajos, Bozóky Mátyás dr., Buja Sándor, Burián János, Guta József, Gutzjahr Mihály, Hoffmann Antal, Kádas Lajos dr., id. Kristyó János, Lakatos Ottó dr., Lengyel Gyula dr., ifj. Lőcs Rezső, Mülek Lajos dr., Nagy Orbán dr., Polgár György dr., Reinhart Gyula, Róka József, Schelly Mátyás, Schill József, Steigerwald Alajos, Steiner Ferenc. — A föllívásban a szervezők többek között ezeket mondják:

Aradváros katolikus közönsége felismerve azt a fenyegető veszedelmet, melylyel a minden irányban megindult gazdasági küzdelem a magyar társadalmat a vallásosságunk s a belőle sarjadzó legszebb nemzeti erényeknek sárbatiprásával fenyegeti — elhatározta, hogy „Autonom Katolikus-Kör” címmel egyesületet létesít. A tervezett kör célja tisztán társadalmi. Az Autonom Katolikus Kör már e hó folyamán megalakul.

(*) Az angol klub vasárnap d. e. 1/2 11 órakor tartja meg meetingjét eddigi, a Fehér Kereszt szálloda épületében lévő helyiségében. Tekintettel az e gyűlésen tárgyalásra kerülő igen fontos ügyekre, — az összes tagok szíves megjelenését kéri az elnökség.

(*) Új kör. Február 21-iken Tótkomlóson „Otthon” cím alatt új kör alakult, melynek eminens célja a magyar irodalom pártolása s nemzeti irányu közművelődés előmozdítása. A kör elnöke Gajdács Pál evangélikus lelkész lett.

(*) A szegény tanulókat segélyező egyesület felkéri a védasszonyokat, hogy gyűjtőiveiket f. hó 18-áig özv. Hauser Károlyné ezredesné elnök lakására (Batthyány-u. 25. sz.) elküldeni sziveskedjenek. — A szegény tanulók konyhájában a jövőhéten Herman Gyuláné és Kintzig Gézáné ügyeletesek. A szegény tanulók számára a héten a következő adományokat vettük: Heinrich Sándorné 1 fazék zsir, 10 kg. lencsét, Czárán Mártonné 1 zsák almát, özv. Sármezey Manoné 1 zsák zöldséget küldöttek. Fogadják ezuton is hálás köszönetemet. Özv. Hauser Károlyné ezredesné, egyesületi elnök.

(*) A Kölcsey-egyesület könyvtára hétfőn a nemzeti ünnep miatt zárva lesz. A szabadságharcrai ereklyemúzeum egész nap nyitva lesz.

(*) Az aradi „Jókedv” társaság folyó hó 14-én, vasárnap este 8 órakor, rendes helyiségben (Schriffert vendéglő) heti értekezletet tart.

Az áruló karikagyűrű.

Aki két menyasszonyt boldogít.

Arad, március 13.

Buzgó honatyák sohasem mulasztják el a véderőjavaslatnál, hogy ne követeljék a szegény katonák komisz helyzetének javítását. Pedig hát a valóságban nem is olyan rideg a katonaelet. A mogorva katonaszobák sok pajzán históriát tudnának elbeszélni. A kaszárnyában a ládafia tetején készülnek a forró szerelmi versek és levelek, itt adják le az „öreg katonák” a megtörtént és képzelt stikliket a regrutának. Hadd tanuljon a golya. Egy kis tulzással tehát a szerelem főiskolájának lehetne nevezni a kaszárnyát, mert mire a hadfi onnét kikerül, kész doktora a szerelemnek. Egyhangulag képesítettnek találja mindenki. Igaz, hogy néha füllent a derék Casanova a szerelmi históriák „leadásában”, de ugyan ki venné ezt rossz néven? Ez a katonatörténet azonban igazi:

Egy harminchármas aradi őrmester, akinek a szerelem kiskatéja állandóan a mellényzsebében van, régebbi idő óta szerelmi viszonyt folytat. — nos mit gondolnak kívül? — egy szakácsnővel. A jó katona első rogulája: szakácsnő-szeretőt tartani. A kellemes a hasznossal egyesíteni. Három évi barátság és ennek megfelelő járulékaí épen elég alapot adtak a szakácsnőnek a házasság romenyére. Az őrmester gavallér ember volt. — ezt meg is ígérte. Közben azonban, nem tartotta inkorrektségnek eljegyezni, — egy másik leányt. A helyzet ez által nem változott, legfeljebb annyiban, hogy amikor elment az őrmester ur vacsorázni a szakácsnőhöz, lehuzta mindég az ujjáról a széles arany karikagyűrűt. Így tartott ez hosszú ideig. A derék katona két menyasszonyt tartott: egy nappalit és egy estit. Egy darabig rendben ment minden. A szakácsnő a „másik menyasszonyról” mit sem sejtett és az őrmester ur estéről-estére hiány nélkül megkapta az ő kötelező porcióját. De egyszer rajta vesztett. A feledékenységé idézte elő a nagy bajt. Az ujján felejtette a karikagyűrűt, ami nem került el a szakácsnő sas szeméit, jobban mondva az ujjait, amikor tapogatta a sötétben az őrmester kezét.

Egy kicsit nehéz volna leírni azt a jelenetet, ami a felfedezést követte. A hatás rettenetes volt. Nem beszélve arról a folytonossághiányról, ami az őrmester arcán keletkezett a szakácsnő körmeitől, csak arról emlékezünk meg, hogy mi történt a mindent eláruló karikagyűrűvel. Hát a boldogságnak ezt a külső jelvényét a szakácsnő lerántotta az őrmester ujjáról és szörnyű dühében összevissza törte egy kalapácssal.

Azt már lehet vitatni, hogy helyes dolog volt e ezért az őrmesternek a leányt feljelenteni, de annyi tény, hogy ez megtörtént és az aradi járásbírósa idegen ingó rongálásáért hét napi fogházra ítélte a dühös szakácsnőt. A törvényszék felelőbírósi tanácsa kegyelmesebb volt. Elfogadta

azt az enyhítő körülményt, hogy egy szív összetöréseért, jogos egy karikagyűrűt agyonkalapálni és mindössze tíz korona pénzbüntetésre ítélte a szakácsnőt.

Az aradi munkásbiztosítás egy éve.

Kétszáz ezer korona segély.

— Az Aradi Közlöny tudósítói. —

Arad, március 13.

Sok — és kétségtelen, hogy jogos — panasz, kifogás érte a munkásbiztosítás ügyét, a mióta a néhány év előtt hozott törvény a munkásbetegsegítő pénztárakat újjászervezte. A kereskedők és iparosok terheit megszorította s mindakét rétegre egy sereg nyilvántartást hárított; a paritás révén módot adott a munkások és munkaadók között való surlódások gyakori ismétlődésére és kiélesítésére. Ezek és egyebek gyakran hangzottak el gyűléseken, kongresszusokon és értekezleteken s ezek hatása, hogy alig pár év után a munkásbiztosító törvény novellájára készülnek.

A sürü panaszok után most olyan alkalom kínálkozik, amelynél a munkásbiztosítás ügyének egy részletét meglegedéssel lehet fogadni. Az aradi kerületi munkásbiztosító pénztár mult évi működésének egy adata ez. A pénztár — mondja a közgyűlés elé szánt jelentés, — tagjai segélyezésére az 1908. évben összesen 229,305 koronát fordított.

Ez a tekintélyes szám nemesak azt jelenti, hogy az aradi munkásbiztosító pénztár milyen hatalmas, széleskörű hivatást teljesítő munkásjóléti intézmény; hiszen ezt a biztosított tagok nagy száma is jelenti. De arra mutat, hogy a teher, amelyet az új törvény a munkaadókra és munkásságra hárít, a valóságban a munkások segélyezésének és kártalanításának forrása és anyaga lesz.

A 229,305 koronából a pénztár táppénzekre 88,677 korona 50 fillért, orvosi költségekre 60,448 koronát, gyógyszerekre 47,510 koronát, kórházi költségekre 15,250 koronát, a balesetbiztosítási ágazatban 8348 koronát fizetett ki. Ezek a nagyobb kitételei a pénztár zárószámadatainak, amelyek az aradi munkásügy krónikájának kétségtelenül fontos és jellemző adatait szolgáltatják.

Állandó, illetve ideiglenes és időleges járadékban 49 pénztári tag vagy hozzátartozója részesült. A pénztárnak négy olyan halottja volt, akik munka közben, üzemi baleset következtében haltak el: Lukács Trandafir, Ruzsanda Mihály és Sinka György famunkások, Breicz Vaszilie bányaőr, Viott Antal és Levák Antal vaggongyári munkások.

Az aradi kerületi munkásbiztosító pénztár f. hó 14-én tartja meg ez évi közgyűlését, melyen az igazgatóság beszámol a pénztár 1908. évi működéséről, tagsági, betegségi és pénztárforgalmáról, valamint az igazgatóság és felügyelő bizottság tevékenységéről. A közgyűlés bizonyára kellően fogja értékelni a fenti adatokat, amelyek arra mutatnak, hogy az aradi munkásbiztosító pénztár már a kezdet éveiben megtalálta a helyes irányt és az anyagi eszközöket, amelyekkel a munkásbiztosító törvény humanus és szociális intencióit a legtöbb eredménnyel szolgálhatja.

SPORT.

+ Az „Aradi Tornaegyesület” március hó 21-én d. e. fél 11 órakor a városháza emeleti tanácstermében évi rendes közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: Elnöki megnyitó. Néhaj Nagy Sándor emlékezete. A választmányak mult évről szóló jelentése. Elnöki előterjesztés: A számvizsgáló-bizottság jelentése az 1908. évi számadásokról. Az 1909. évre szóló költségelirányzat tárgyalása. Tisztviselők, 40 rendes, és 5 pótválasztmányi tag, számvizsgáló-bizottsági elnök és két tag megválasztása. Indítványok.

A pesti színházak tájékaról.

— Fővárosi levél. —

(A völegény az első sorban.) Ötvös Gittáról, a Király Színház rendkívül kedves, ünnepezt primadonnájáról szól az ének. A művésznő, aki olyan szép és bájos, amilyen primadonnának csak a régi világban szoktak teremni, már évek óta férjes asszony. Egy csöndes hivatalnok felesége. Mikor az úri szalonok parkettjéről merész lendülettel a színpadra szökelt, a frigy kezdett lazulni, az új élet egészen a színpad rabjává tette a művésznőt. Tapsoncok, hódolók akadtak bőven és a sok megszádlított hódoló között volt egy, aki komolyan is behódolt. Sőt, mint beszélnek, maga a primadonna is behódolt neki. Ez a szerencsés ember Spett Ferenc dr., a fiatal dzsentri-ügyvéd.

Ilyen nagy szerelem mellett meg lehet érteni, hogy Spett, aki idestova völegényszámba megy, estéről-estére megjelenik a Király Színházban, ahol Ötvös Gitta most a *Táncos huszárok* suszterinasában aratja diadalait. Az ügyvéd még a premier előtt előre megváltotta az ötven előadásra szóló jegyet. Valamennyi az első széksor szélső ülésére jogosította. Beöthy igazgató csodálkozva kérdezte Spett doktortól:

— Mind az ötven előadást végignézi? De hátha csak huszszor megy a darab.

— Kérem, az lehetetlen. Gittának nagy-szerű szerepe van és akkor adarabnak menni kell.

— Tudja, a szerelmes ember jó tipp. En is bízom a sikerben.

Az ötvenedik előadás után fölkereste Beöthy a fiskálist és melegen gratulált neki. Spett szörnyen boldog volt, Ötvös Gitta talán még boldogabban szorongatta azt a kis suszterinas-bábut, amelylyel Spett meglepte, a szerzők pedig versengve írják a szerepet a szép színésznőnek, akiért ötven előadásra keresztül drukkolt a szíve lovagja.

(Még egy völegény.) A *Táncos huszárok* nemesak az operettbeli leányokat juttatja főkötő alá. Ötvös Gitta szerencsés és sokak által irigyelt sorsában osztozódik a Király Színháznak egy másik szépsége is. *Harmath Ilona* szintén meghódított egy férfiszívet, amely mind az ötven előadást végig dobogta a földszinten. Egy dús gazdag ember felejtette rajta a szemét *Harmath Ionán*, aki nem fukarkodott a mosolyokkal és buzgón „odajátszott“ a szerelmes nézőnek. Színházi körökben ezek után egész komolyan beszélnek róla, hogy *Rajna Ferenc*, a *Táncos huszárok* szövegírója fölcsap — házasságközvetítőnek.

(Küry Klára háza.) Miközben a Király Színháznál házasodnak, Küry Klára szerényen csak házvételre gondol. A lapok részletesen írtak erről a szenzációs szándékáról, amelyből egy ravasz asszony spekulációja miatt majdnem botrány lett. *Hirtensteiné*-nek hívják annak a csalogany-utcai háznak a tulajdonosnőjét, amelyről utóbb kiderült, hogy a *Murányi-utca*-ban van és már nem is a *Hirtensteiné* vagyona. Ez a *Hirtensteiné* asszonyság különben egy harcias amazon, akinek nem ez az első nyilvános szereplése.

Két évvel ezelőtt egy nyári éjszakán lecsapott Óbudára, ahol egy pezsgős-pavillonban *Hirtenstein ur.* a nevezett önágyasága férje és *Türk Berta*, a *Folies Caprice* csillaga szórakoztak. A jogaiiban megsértett feleség napernyőjével támadt az „artistanőre“, de kijutott az ütlegekből a szalmaözvegyiséget kamatoztató férjnek is. Ugy látszik, most nagyobbra vágyott a volt háztulajdonosnő. Azt ambicionálta, hogy Küry Klárával együtt emlegessék.

Ami azonban nem sikerült. *Hirtensteiné* már ezután csak a hatósági akták révén fogja ismerni a közönség. Küry Klára pedig, akinek ünnepezt művészi neve véletlenül került ilyen vonatkozásba, nemsokára hazajön Pestre, nem azért, hogy házat vegyen, hanem, hogy házat csináljon. Még pedig telt házat.

A primadonna ugyanis áprilisban kezdi meg vendégszereplését az állandó Városligeti Színházban, amelyet *Feld Zsigmond* szép, modern színházzá varázsolta. Az *Erdészleány* című operett lesz a főváros második operett-hajlékának premierje és Küry Klára fogja játszani a fő női szerepet. A próbák néhány hét múlva megkezdődnek, a művésznő valóban nagyobb ambícióval készül erre, mint az állítólagos házvételre.

Amerikai román lelkész Aradon.

Beszélgetés Lukáciu Epaminondaszzsal.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 12.

Érdekes vendége van tegnap óta az aradi románoknak. A lacfalusi plébánosnak, *Lucáciu László* országgyűlési képviselőnek fia, *Lucáciu Epaminondas*, amerikai görög-katholikus lelkész tegnap Aradra érkezett. *Lucáciu* negyed-félévvel ezelőtt ment ki Északamerikába és most néhány hétre hazajött látogatóba egy amerikai ismerősének, *Richardson Wiliámnak* társaságában. A hét első napjait Budapesten töltötte és ott egy nagy román társaság előtt felolvasást tartott az amerikai románok viszonyairól. A felolvasáson több aradi nemzetiségi képviselő is jelen volt és ezek meghívták *Lucáciut*. Aradra és kérték: tartson felolvasást az aradi románoknak is. Az amerikai lelkész, mivel ugyanis Lugosra szándékozott menni az ottani görögkatolikus püspökhöz, engedett a meghívásnak és angol barátja kíséretében tegnap Aradra érkezett.

Az *Aradi Közlöny* munkatársának alkalma volt beszélgetni *Lucáciuval*. A szimpatikus külsejű fiatalember, aki elég jól beszél magyarul, kérdezősködéseire ezeket mondta:

— Három és fél évvel ezelőtt mentem ki Amerikába. A torontálmezei *Szerbecsanádon* voltam lelkész, mikor a lugosi püspök megkérdezte tőlem, nem volnék-e hajlandó az amerikai románokhoz lelkésznek menni. Én azt feleltem, hogy felsőbb hatóságom kívánsága parancs nekem. Így lettem én *clevelandi* lelkész. *Clevelandből Illinoisba* mentem és ma is ott lelkészkedem. Igen nagy számban élnek ott magyarországi románok, nehéz munkám van, de eredményes. Ott létem alatt két templomot és egy parochiális házat építettem.

Munkatársunk ezután a Magyarországból Amerikába költözött románok viszonyairól kérdezősködött.

— Mintegy negyvenezer román él — válaszolta — az Egyesült Államokban. Legnagyobb részt munkások, akik ott tisztas keresetre találtak. Békességben élnek s az amerikai magyarokkal sincs semmi összeütközésük. Vannak iskolák, egyesületeik, társadalmi intézményeik, melyek szépen fejlődnek. Lapjaik is vannak. Egyiket egy kivándorolt pesti újságíró, az itt nemzetiségi izgatásért elítélt *Moldován László* szerkeszti.

— És politizálnak-e az ottani románok?

— Azt nem! A politizálást a magyarországi képviselőkre hagyjuk!

Lucáciu Epaminondas holnap tartja előadását az aradiaknak. Azután Lugosra, onnan pedig Lacfalura utazik, két hét múlva pedig visszatér amerikai hűveihez.

Elmozdított aradmegyei tanítók.

Kiderült régi bűn.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 13

Két aradmegyei tanító felett mondott ma szigorú ítéletet Aradmegye közigazgatási bizottságának fegyelmi választmánya. Mindkettőt elmozdította állásától, mert olyan mulasztásokra, sőt büncselekményekre jött rá, hogy azokat csak legszigorubb büntetéssel lehet megtorolni. A legsúlyosabb vádak hangzottak el a két tanító ellen, kiknek egyikéről az is kiderült, hogy évekig töltött be tanítói állást, noha a törvényszék hivatalvesztésre ítélte. Tizenkét évig sikerült eltitkolnia ezt a törvényszegést, de most véletlen folytán több bűnével együtt ez is napvilágra került.

A két súlyos fegyelmi ügyről itt következők tudósításunk:

A szederhádi tanító bűnei.

A fegyelmi választmány, mely *Károlyi Gyula* gróf főispán elnöke alatt ma délelőtt tartotta ülését a vármegyei ház kistermében, először *Jancsovics Károly szederhádi* községi tanító ügyével foglalkozott. *Jancsovics* ellen a szederhádi lakosok többféle panaszt emeltek az aradmegyei tanfelügyelőségnek. Megvádolták azal, hogy növendékeivel durván bánik, a tanítást elhanyagolja, *reszegeskedik*, botrányt okozó magaviseletet tanusít.

Mialatt a tanfelügyelőség e panaszok ügyében vizsgálatot folytatott, *Jancsovics*, aki már több mint 30 éves tanító, nyugdíj-ügyének rendezése miatt beküldte iratait a kultuszminisztériumba. Ekkor kiderült, hogy *Jancsovics*nak nincs nyugdíjigénye, mert évekkel ezelőtt börtönbüntetésre és több évi hivatalvesztésre ítélték. E felfedezésről értesítették az aradmegyei tanfelügyelőséget, mely most a vizsgálatot ebbe az irányba is kiterjesztette.

A vizsgálat — mint azt *Keresztes Gyula* dr. vármegyei főügyész a mai ülésen mondta — *Jancsovics*nak úgy régi bűnét, mint újabb mulasztásait beigazolta. Kiderült, hogy *Jancsovics* 1896-ban Pozsonymegyében volt tanító és ott család miatt hat havi börtönrre és három évi hivatalvesztésre ítélték. *Jancsovics* ennek dacára már a rákövetkező évben, 1897-ben tanítónak választatta meg magát *Szederhádon*, hol természetesen nem tudtak a tanító büntetett előéletéről. Kiderült továbbá, hogy az ellene közbotrányt okozó magaviselete és durva bánásmódja miatt emelt vádak szintén igazak és ezért a fegyelmi választmány a főügyész indítványára *Jancsovics Károlyt* az 1907. évi 27. tc. 22. szakasza alapján állásától való elmozdításra ítélte. Az ítéletet hivatalból felterjesztik a kultuszminisztériumba.

A pleskuczi román tanító ügye.

A fegyelmi választmány ezután *Nyamec Zakariás pleskuczi* görög-keleti román tanító ügyével foglalkozott. *Nyamec* ellen szintén panaszok érkeztek, amelyeket a fegyelmi vizsgálat be is igazolt. Kiderült, hogy a tanító növendékeivel durván bánik, a magyar nyelv tanítását teljesen elhanyagolta és botrányos magaviseletet tanusított. Egy ízben mikor a tanfelügyelő látogatást tett a pleskuczi iskolában, a tanítót a tanítási idő alatt egy román földművesnél találta *reszegen, pálinkafőzés mellett*.

A mai ülésen *Marsieu Jusztin dr.* védte a tanítót, kit azonban *Keresztes Gyula dr.* főügyész vádjaira, büntetett előéletére való tekintettel a fegyelmi választmány szintén állásától való elmozdításra ítélte.

Még hat halott.

A mezőkeresztési tor áldozatai.

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 13

Mai lapunkban irtunk arról a pusztításról, amit a biharmegyei Mezőkeresztésen egy halott toron a pálinka művelt. A gyilkos szesz hat embert ölt meg, tizenkettő pedig súlyosan megsebesült. A sebesültek közül ma hatan meghaltak. A tegnapi hat halottat ma boncolták föl. A testükben nem találtak mérget s nem konstatálták azt, mintha a pálinka mérgezett lett volna.

Cziffra Kálmán dr. mezőkeresztési főszolgabíró a megrendítő eset vizsgálatának részleteiről ezt a felvilágosítást adta:

— Hogy voltaképen mi történt — mondotta a főszolgabíró — ma még magunk sem tudjuk. Idáig még rejtélylyel állunk szemben, habár világosan látszik, hogy a mérgezés esete forog fenn. A mérgezés tipikus, jellegzetes tünetei azonban nem tapasztalhatók. Teljesen különböző, egymástól tökéletesen eltérő szimpptomák mutatkoztak, amikből az orvosok nem tudták határozottsággal a halál okát megállapítani. A betegeket sorra kihallgattam, s mind azt adják elő, hogy Tóth Lajos házában ittak pálinkát s közvetlen utána rosszullet fogta el őket. Legtöbbnyire a virrasztás alkalmával ittak, de olyanok is akadnak, akiket falusi szokás szerint a halottas ház előtt haladtukban kínáltak meg pálinkával.

Az orvosok, akik egész nap egyik betegről a másikhoz siettek gyomormosást alkalmazni, segítséget nyújtani, azt hiszik, hogy réz-mérgezés történt. A valóságot a további vizsgálat fogja majd kideríteni.

Wekerle a király előtt.

A politikai helyzet.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, március 13.

A bankbizottság tegnapi ülése után egyelőre csend állott be a politikában. **Holló** Lajos javaslatának elfogadásával a bankbizottság a bécsi banktárgyalások befejezéséig több ülést nem tart. Most már a helyzet csak a bécsi tanácskozásoktól függ. Ha az osztrák kormány — ami több mint valószínűtlen — beleegyezik a kartellbankba, akkor nincs válság; ha azonban ez nem sikerül, bekövetkezik a kormányválság és minden valószínűség szerint a koalíció válsága is.

(Wekerle Bécsben.)

Az eseményekről természetesen a kormánynak már előre tájékozódnia kell. Ezért **Wekerle** Sándor dr. miniszterelnök holnap, vasárnap este Bécsbe utazik és hétfőn kihallgatáson jelenik meg a király előtt. Bécsi időzése alatt tanácskozni fog a bankreferensekkel, de ezenkívül a külügyi helyzetről is tájékozódni fog **Aerenthal** báró külügyminiszternél.

(Hírek a kormányválságról.)

A komoly helyzet bőven termi az egyes miniszterek lemondásáról szóló híreket. Tegnap egy előkelő alkotmánypárti képviselő beszélt, hogy **Andrássy** és **Darányi** máris bejelentették lemondásukat és megkérték **Wekerlét**, hogy terjessze azt a király elé. Eddig is csak azért maradtak, mert az adójavaslatokat tető alá akarták hozni. Egy másik képviselő, aki **Andrássy** szűkebb környezetéhez tartozik, pedig azt beszélt, hogy **Andrássy** még április 8-ika előtt követeli fölmentését, mert nem akarja magát kitenni annak a meggyanusításnak, hogy ki-

várta a három évi miniszterséget, hogy nyugdíjat kapjon.

Darányi lemondását kapcsolatba hozzák az agráriusok ismert akciójával, melyet **Darányi** magáévá tett, de amely állítólag a külügyminiszter állásfoglalása miatt nem érvényesülhet. E hirre vonatkozólag ma megjelent a féléves **Bud. Tud.** cáfolata, amely kijelenti, hogy a **Darányi** lemondásáról szóló hírek *koholtak és alaptalanok.*

MULATSÁGOK.

A magántisztviselők bálja.

Mintha csak a báli idény közepén lennénk, oly nagy számban kereste fel a Központi nagytérmet a mulatni vágyó leányok és asszonyok bájos serege. Ami pedig a szórakozást és a mulatságot illeti, meg is találta. A bálrendezés **Bódy** Bódoggal és **Keller** Ivánnal élén derekasan kitett magáért és a többi közkatonának, az egyszerű rendezők nagy hővvel és buzgalommal siettek az elnökség segítségére. Az együttes működésnek meg is volt a méltó eredménye, egy felejthetetlen báli éj emléke, melyre a hölgyek bizonyára sokáig fognak hálásan visszaemlékezni.

A mulatságot jól sikerült hangverseny előzte meg. Első számul **Mendelssohn** egy quartettjét adták elő: **Kaletzki** Vilma urhölgy, **Eckhart** István, **Goldzieher** Pál és **Schattlesz** József nagy precizitással és hozzáértéssel. Ezután **Smetana** Dezső énekelt el ugyancsak két **Mendelssohn** dalt **Méri** Jenő zongorakiséréte mellett. Majd próza következett. **Wolf** Gusztávné lépett az emelvényre és bájos, lebilincselő modorban adta elő **Gabányinak** „A levél” című monológját. Ezután a **Benkő** gyerekekre került a sor, akik a tőlük megszokott ügyességgel énekeltek és táncoltak. **Eckhart** István valóban művészi hegedűjátékával végződött a koncert. A fiatalember a dilettánsát messze felülmúló ügyességgel kezelte a vonót.

Az estélyen résztvett közönség névsorát a rendezőség a következőképp állította össze:

Asszonyok: Bing Jakabné, Genesi Kálmáné, Engel Gyuláné, Schulik Jakabné, Spitzer Hermanné, Szovacevics Ivánné, Erdőffy Ferencné, Oravecz Miklósné, Róth Lajosné, Zoltay Gyuláné, Gohhardt Domokosné, Sohó Adolfné, Doka Miklósné, Borbély Jánosné, Bernstein Mártonné, Springer Jánosné, Hacker Jakabné, Schwarz N.-né, Löffler Dénesné, Eischer Mórné, Rónai Jenőné, Dávid Józsefné, Jónás Adolfné, Ludvig Lajosné, Braun Mihályné, Wollák Józsefné, Menezser Jakabné, Joanovics Antalné, Schwarz Pálné, Blum Ignácné, Óváry Györgyné, Galli Ferencné, Eibenschütz Adolfné (Pankota), Vasóczy Károlyné.

Leányok: Bing Ilonka, Genesi Margit, Reich Jozefin, Popper Márta, Popper Iluska, Schulik Elvira, Fein Margit, Vasóczy Ilonka, Mayer Etelka, Oravecz Mimi, Kovács Annus, Róth Mariska, Borbély Gizike, Borbély Mariska, Bornstein Sarolta, Springer Aranka, Hacker Eszti, Hirsch Sarolta, Hirsch Olga, Kalotzky Vilma, Prinsel Etel (Lippa), Jónás Jolánka, Bodrogi Mariska, Braun Hanka, Wollák Anna, Joanovics Erzszi, Joanovics Gazsi, Menezser Lenke, Schwarz Gizi, Fried Margit, Blum Margit, Keller Irén, Eibenschütz Erzsike, Eibenschütz Piroška, Galli Erzsike, Galli Irénke, Bohus Zsófia (Besaba.) Sándor Erzszi.

(=) **Az evangélikus egyház estélye.** Az e hó 27-én, a Fehér Kereszt szállóban tartandó és hangversennyel összekötött evangélikus táncestélyre az előkészületek serényen folynak. A kolozsvári Ferencz József egyetem dalgyletének elnöksége értesítette a rendezőseget, hogy e hó 27-én d. e. 11 órakor érkezik meg a 70 tagból álló énekkar, és miután ugyanaznap d. u. 4 órakor megkoszorúzza a vértanúk szobrát, a 8 órakor este kezdődő hangversenyen 3 számban fog fellépni. Az aradi filharmonia egyesülettől azon biztosítást nyertük, hogy teljes zenekarával egy hangverseny darabot fog előadni. Bizonyára az aradi Nemzeti Színház egy kiváló művésznője is közre fog működni és a hangverseny nívóját emelni. A meghívók a jövő hét elején lesznek szétküldve. A tánckezdő hölgyeket pedig biztosítani véli a rendezőség, hogy a helybeli 100 tagú táncrendezés mellett az egyetemi dalárda 70 tagu lel-

kes ifjúsága is minden-igyekezetét arra fogja fordítani, hogy e táncvigalom felejthetetlen legyen előttük. Az általános érdeklődés sejtetni engedi, hogy e mulatság egyike lesz a legsikerültebbeknek.

(=) **Az aradi könyvnyomdászok „Gutenberg”-dalkörének hangversenye.** Fáradságot nem ismerő buzgalommal dolgozik a „Gutenberg”-dalkör rendezősége azon, hogy egy felejthetetlen estét szerezzen a husvét első napján rendezendő színi előadással, hangversennyel és válogatott kabaret-számokkal egybekötött táncvigalmon jelenlévő publikumnak. A nagyszámu rendezőség, mint minden évben, ugy az idén is nagy apparátussal dolgozik, hogy kellemessé tegye az estét a közönségnek. A jövő hét folyamán bocsátja ki a rendezőség a gazdag programszámokkal teli és izléses meghívókat.

(=) **Köszönetnyilvánítás.** A soborsini izrszent egylet javára f. hó 8-án tartott purim-estélyen felülfizettek: Adler Andor, Róth Mór 6—6 k., Rosenbach Samu, Kornis Zsiga (Arad) 5—5 kor., Keppich Zsigmond (Arad), Mihály és Bruckner (Arad) 4—4 kor., Löwinger Samu, Roth Janka, Gyertyánffy Ilona, Bäck Artur, Heckl Mayer, Schramm Róbert, Friedmann Samu (Gyulica), Szelesian Viktor (Csella), Klein Jakab (Pozsoga) 2—2 kor., Kornis Bernát (Nékinda), Weisz Márkus (Valomáre), Fürst Simon (Trojás), Földes Samu (Lalasiné), Tomutia Vazul (Tótvárad), Hajdos Gyula (Kápolnás), Hedy Jenő (Tótvárad), Löwy Jakab (Valomáre), Gelb Bernát (Tauc), Boros Manó (Berzova), Moskovitz Albert, Bäck Károly, Grossmann Kálmán, Bárdy Kálmán, Gottlieb Ferenc, Kiss József, Seidner Márton, Farkerti István, Blau Mátyás, Ullmann Jenő, Gombolizidor 1—1 koronát, mely adományért ezton köszönetét nyilvánítja a rendezőség. 1109

— **A gazdabál jövedelme.** Az aradvármegyei Gazdasági Egyesület által február hó 6-án rendezett gazdabál anyagilag is igen jól sikerült, amint az egyesület elnöksége részéről az alábbiakban közölt elszámolás bizonyítja. Ezek szerint a bál összes bevétele kitétt 6181 koronát. Ezzel szemben az összes kiadás volt 1470 kor. 97 f. Tehát mutatkozik az egyesületi székház alap javára tiszta jövedelem gyanánt 4710 k. 08 f. — A felülfizetésekért, amik név szerint az alábbiakban foglaltatnak, a nemes adakozóknak ez uton is hálás köszönetét fejezi ki az egyesület elnöksége.

Felülfizetések: Gr. Wenckheim Frigyes 100 kor., gr. Almásy Dénes 100 kor., gr. Wenckheim Frigyesné 100 kor., Konopy Kálmán 50 kor., Martens Császár 50 kor., özv. Kintzig Ferencné 20 kor., Urbán Iván 50 kor., Justh Gyula 10 kor., Szatmáry Gyula és neje 10 kor., Váradai Török Gyula 50 kor., gr. Nádasdy Tamás 100 kor., gr. Zselénszky Róbert 200 kor., dr. Darányi Ignác 20 kor., Várady Török Gábor 100 kor., Mozey Béla 20 kor., Hofherr és Schrantz 20 kor., gr. Wenckheim József 10 kor., Biró Albert és neje 20 kor., Miklós Jenő 20 kor., Andrányi Károly 100 kor., özv. Vásárhelyi Lászlóné 94 kor., Öry Sándor 12 kor., Szalay Gyula 12 kor., Csiky János 50 kor., özv. dr. Verzar Gyuláné 20 kor., Hofman Antal 10 kor., Purgly János 95 kor., Blaskovits Ernő 38 kor., özv. dr. Takácsy Sándorné 40 kor., Erőtakarmánygyár rtg. 5 kor., Benodikt Jenő 20 kor., Wittmann János 10 kor., Putsch Sándor 5 kor., Nesnera Aladár 30 kor., Urbán Ivánné 50 kor., Urbán Péterné 25 kor., Gutzjahr Mihály 28 kor., Dr. Keresztos Gyula 20 kor., dr. Fábry Sándor 20 kor., Meiszner Ernő 10 k., Abrai Lajos 10 kor., dr. Élas Géza 10 kor., Almay Olivér és neje 100 kor., dr. Wiener Gyula 15 kor., Bossányi Kálmáné 10 kor., Mittler Lázár dr. 15 kor., Holländer Samuel 50 kor., Mayerhofer Lajos 20 kor., Boros Gyula 20 kor., Kabdebó István 12 kor., ifj. Wittmann Antal 10 kor., Kintzig Jánosné 50 kor., Istvánffy Béla 20 kor., Fábrián Lászlóné 20 kor., Sármezey Árpád 20 kor., özv. Purgly Lajosné 20 kor., Schader Mária 5 kor., Nyéky Ilona 30 kor., Darányi János 10 kor., Kintzig Gézané 4 kor., Heinrich Sándor 50 kor., Schill József 10 kor., Maresch Gyula 10 kor., Cselkó Árpád 20 kor., Küvér Márton 20 k., Funkelstein József 20 k., Szalay Antal 10 k., Szalay Antalné 10 k., Kisperogi gazdakör 10 kor., Scheffer Heinrich 5 kor., ifj. Mahler György 50 kor., Zechmeister Sándor 5 kor., Hess Vilmos 10 kor., Gulácsy István 5 kor., Török Géza 10 kor., Murányi Károly 5 kor., Veress Miklós 5 kor., Szenző Soma 10 kor., Mahler Mihály 5 kor., Valerian József 20 kor.,

ifj. Bolyos Mátyás 10 kor., Lacay Endre 10 kor., Bogdánffy Béla 20 kor., báró Banhidy Antal 30 kor., Nagyzerindi gazdakör 50 kor., Lengyel Lőrinc 50 kor., Andrénfi Károlyné 20 kor., Kabdebó Károly és Lajos 20 kor., József főherceg 500 kor., Báró Solymossy Lajos 200 kor., Leopold Zsigmond 30 kor., Klinger Henrik 10 kor., Pókay Dezső 8 kor., Hábereger György 10 kor., Assael József 5 kor., gr. Keglevich György 5 kor., Lőcs Rézső 15 kor., Vásárhelyi Dezső 33 kor., N. N. 2 kor., Friebeisz Miklós 40 kor., Dániel Kálmán 20 kor., özv. Boros Betiné 10 kor., Purgly Emil 15 kor., Apor Gyula 5 kor., Nikolits Géza 10 kor., Nikolits Sándor 10 kor., Szücs Lajos 1 kor., ifj. Tenner Lajos 5 kor., Bloch H. és fia 30 kor., Paul Henrich 15 kor., Czárán Márton 8 kor., Vajda Zsigmond 50 kor., Paikert Henrik 5 kor., Bolyos István 10 kor., Kocándor Ignác 20 kor., Varjassy Árpád 5 kor., Csernovits Diodor dr. 8 kor., Hármory László dr. 15 kor., Salacz Béla 5 kor., Vörös Henrik 25 kor., Nemess Géza 25 kor., Papp I. János 20 kor., Hamsca Agoston 20 kor., gr. Károlyi Gyula és neje 300 kor., Br. Bohus Lajos 38 kor., dr. Barabás Béla 5 kor., Csiky Tivadar 5 kor., Szentess Viktorné 8 kor., Kalmár Nándor 10 kor., Gyárfás József 12 kor., özv. Barkassy Kálmáné 100 kor., Purgly László 90 kor., Verzár Márton 35 kor., Vásárhelyi József 30 kor., Faragó Gyula 5 kor., dr. Dálnoki Nagy Lajos 5 kor., N. N. 50 kor., Kehrer Nándor 5 kor., Schenk Ferenc 10 kor., Steiner Ferenc 20 kor., Bréda Viktor gr. 40 kor., Korbuly István 15 kor., Horváth Imre 20 kor., Korbuly Lajos 15 kor., ifj. Wittmann Ferenc 5 kor., Dániel Endre 10 kor., Baross Ferenc dr. 15 kor., Lakatos Ottó dr. 5 kor., Friedmann Gyula 10 kor., Keistóffy Árpád 1 kor.

Idézés Amerikából Aradra.

A kivándorló válópöre.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 13

Érdekes válópört tárgyalt ma az aradi törvényszék. *Tripa* Andrásné boncesdi lakos képviselőjében *Véliciu* Romulusz dr. aradi ügyvéd, válókeresetet adott be a bírósághoz, amelyben az asszony kérte a törvényszéket, hogy ismeretlen helyen tartózkodó férjétől válassza el, mert ez hűtlenül elhagyta és eltartásáról nem akar gondoskodni. Mivel hatósági bizonyítvánnyal igazolta, hogy *Tripa* András ismeretlen helyen tartózkodik, a bíróság a törvény értelmében a hivatalos lapban való idézés útján idézte meg és részére ügygondnokul *Nemes* Zsigmond dr. aradi ügyvédet nevezte ki.

Mára volt kitűzve a békéltetési tárgyalás. Az ilyen válópörben, ahol az egyik fél nem jelenik meg, rendszerint gyors az elintézés módja s a bíróság hamarosan kimondja a választ. Ebben a válópörben azonban egy kis komplikáció állott elő. Megtörtént az a ritka eset, hogy a hirdetményi idézésnek fogantatja lett. *A férj jelentkezett — Amerikából.* A tárgyalás során ugyanis felállott a helyéről *Nemes* Zsigmond dr. és — miután a szomorú magányban hagyott nő elsírta a bíróság előtt keserveit és újból elmondotta, hogy mily rut hűtlenséggel hagyta őt el a férje, — szót kért. Az az nem is annyira beszélni, mint olvasni akart az ügygondnok. Egy kis epistolát, egy ártatlan levélkét olvasott fel *Nemes* Zsigmond dr. Ez Amerikából, Saint-Luisból érkezett hozzá és amelyet nem más irt, mint maga az eltűnt férj, a hűtlen *Tripa* András.

A derék ember elmondja a levélben, hogy ő bizony a felesége tanácsára és beleegyezésével ment ki Amerikába, ahol dolgozik, gyűjti a pénzt és hónapról-hónapra harminc dollárt küld a feleségének, de küldene többet is ha módjában volna, mert ő szereti az asszonyt és alig várja, hogy együtt legyen az ezer dollár megtakarított pénze, haza jön és úgy fognak élni együtt, mint két galamb.

Ez a levél egy kissé más fordulatot adott a pörnek. Mert igaz ugyan, hogy a nő idegen világrészbe nem tartozik a férjét követni, de ha az ő beleegyezésével távozik el, ez nem válóok. Ellenben büntetendő cselekmény az, ha valaki a perben ismeretlen tartózkodásának tüntet fel olyan egyént, akinek lakhelyét tudja. A sarokba szorított asszony, — mit tehetett volna egyebet — tagadta, hogy igaz az, amit a férje levelében ír.

A bíróság ezt a pert megszüntette és felhívta *Tripa* Andrásné, hogy új válókeresetet adjon be. Ennek egy példányát *Tripa* Andrásnak az amerikai magyar konzulátus útján fogja a törvényszék kikézbessíteni.

Az őszinte császár.

— Történet a Ház folyosójáról. —

(*Budapesti munkatársunktól.*) A szerb konfliktus ezen a héten különösen sokat foglalkoztatta a képviselőket. A békés hangokra a háborúról már mint csak egy csendes elvonnuló epizódról esett szó.

— Elég, ha elolvassa az ember Vilmos császárnak a lapok által most kolportált schönbrunni nyilatkozatát, hogy az esélyekkel tisztában legyen, — jegyezte meg egy függetlenség. — Vilmos császár őszintesége döntő bizonyíték, s ez nem jelent kevesebbet, mint-hogy baj esetén az egész német árnádia megindult volna Szerbia felé.

— Ugy van, — hagyta helybe egy dereadó fejű gróf, — Vilmos császár az egyenes politikusok közé tartozik. Amint hogy nem szereti a ceremóniát, épen úgy nem tűr semmi kétszínűsködést komoly ügyekben. Állandóan nyílt kártyával játszik. Hallgassák meg a következő érdekes és jellemző esetet. Legutolsó itt léte alkalmával a *Park-Club* nagy estélyt rendezett tiszteletére. A lakoma vig hangulat között folyt le. Asztal bontás és a szokásos cerele után *Atzél* Béla báró, az akkori klubelnök, tiszteletteljesen megkérdezte, nem óhajtja-e megnézni a *Park-Club* helyiségeit.

— A legnagyobb örömmel, — felelte Vilmos császár — s a következő pillanatban már meg is indult a báró által megjelölt irányban. Utána ment a kíséret, két-három porosz tábornok, magasrangu magyar katonatisztek és a jelen lévők közül néhányan. En is ott ballagtam a császár háta megett. Végigjártuk a termeket s a császár többször adott kifejezést őszinte elragadtatásának. A báró végül még a pazar berendezésű női öltözőbe vezette be a társaságot. A budoár berendezése különösen tetszett a császárnak. Minden apróságot külön megnézett. Hirtelen az egyik toalett-asztalkán egy kis izléses, rokokó rizsposz szelencét pillantott meg.

— Nagyon szép, igazán remek munka, — ismételte néhányszor, — mondja, kedves *Atzél* báró, hol szerezték be ezt, egy ilyenekkel valóban szeretnék kedveskedni a császárnak.

A *Park-Club* elnöke mélyen meghajította magát s azután ezt mondta:

— Felsőleges uram, a *Park-Club* boldognak érezné magát, ha ezt az apróságot felajánlhatná a felsőleges asszonynak.

Erre természetesen senki sem várt mást, mint mosollyal fűszerezett fejbólintást. (A többi, vagyis a kis szelence elszállítását majd elvégzi az udvarmesteri hivatal.) De nem egészen így történt. A császár még néhányszor megforgatta kezében a kis apróságot, azután — magyar huszártiszti uniformis volt rajta, — felemelte az aranyzsinóros attila egyik szárnyát

s a rizsportartót egy határozott mozdulattal, a megöszült tábornokok méltó bámulata között belenyomta az egyenesen vágott huszáros nadrág zsebbe. Azután katonai fejbólintással fordult a boldog *Atzél* báró felé s csak ennyit mondott:

— Danke sehr!

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Vasárnap: Délután: *Sulamith*, héber opera. Félhétváradk. Este: *Tüzipádók*, forradalmi kép. Rendes helyarákkal.

Hétfő: *Bánkban*, tragédia. Diszeloadás (A bérlet).

Kedd: *Lucia*, opera. Az olasz operatársulat vendégfelleptével. (B bérlet).

Szerda: *Rigoletto*, opera. Az olasz operatársulat vendégfelleptével. (C bérlet).

Csütörtök: *Kivándorló*, szimű. (A bérlet)

Péntek: *Koldusdiák*, operett. Komlóssy Emma vendégfelleptével. (B bérlet).

Szombat: *Vándorlegény*, operett. Komlóssy Emma vendégfelleptével. (C bérlet)

Vasárnap: Délután: *Varazskeringő*, operett. Komlóssy Emma vendégfelleptével. Este: *Tündérlak*, népszimű. Komlóssy Emma vendégfelleptével. (A bérlet)

Tüzipádók.

(Forradalmi kép 3 színtéren. Irta: Gallovich Károly. Bemutató előadás.)

A *Tüzipádók* a bemutatót megelőzőleg, pár napja hagyta el a sajtót és mint olvasmány már kritika tárgyát képezte, tehát szükségtelennek tartom a darab kritikai boncolását.

A bemutató előadás publikumában nagyon sokan voltak, akik lelkesült együttérzéssel követték a darab egész menetét és viharosan tüntettek, mikor tetszetősebb jelszavak hangzottak el a színpadon. A publikum azt hihetné, hogy Gallovich darabja csak a szocialisták tetszésére számíthat. A mai bemutató az ellenkezőről győzött meg bennünket. A darab cselekményét feszült érdeklődéssel, mondhatni felesigázott kíváncsisággal követte a színházat zsufolásig megtöltő közönség. A hatás a második felvonásban kulminál. A vizsgálóbírói jelenet nagy művészettel van megkonstruálva. Miután a darab meséjét már ismeri a közönség, itt csak az egyes megkapóbb jelenetekre mutatunk rá.

Sok drámai erő van az első felvonásban, amikor Domokos szökésre bírja Dánt. A második felvonás a legsikerültebb, melybe jól eső derűtséget visz a darab két pompás epizód alakja, Daru és Pacal lámpagyújtók.

A harmadik felvonásban, mely sok valószínűtlenséget tartalmaz, a leghatásosabb Domokos tanuvallomása, mely különösen a szocialisták viharos tetszésével találkozott.

A darab Gallovichnak nagy sikert hozott. Feltétlen dicséret illeti kiváló írói kvalitásáért, erős, mindig hatásos stílusáért, a maga erőteljes színezésében jól megrajzolt alakjaiért és a darabnak színpadilag nagyon sikerült beállításáért. Az érdeklődés percig sem lanyhul, ami magában véve sikert jelent.

Az előadás gondos szereposztásban került színre. A főbb szerepek* elsőrendű kezekben vannak. *Keszler* Domokos szerepében imponáló férfiasságával, forradalmi szereplésének teljes átértésével nagy hatást keltett. *Hunyady* adta Dánt, a kitűnő művész minden rekvizitumát sorompóba állítva a sikerért. *Szendrey* mesteri volt a vizsgálóbíró szerepében. *Novák* Irén megrázó hatással adta özv. Timáné ellenszenves szerepét. *Delly* pompás volt Halina szerepében. *Polgár* és *Leövey* nagyszerű humorral adták a két lámpagyújtót és a második felvo-

násban nyílt színen is megtapsolták őket. Kisebbszerepeikben jók voltak *Ditrói* és *Várnay*.

A közönség — még a darab tendenciájával egyet nem értő része is — nagy tetszéssel fogadta Gallovich darabját és a felvonások végén sokszor hívta a lámpák elé. Nagy siker, sok babér jutalmazta Gallovichot, aki ezzel a hivatott színpadi szerzők sorába lépett és egyelőre ezzel a darabjával arat még sok sikert, később pedig, bizonyára még növelni fogja már most is értékes babérjait. *H. G.*

* **Komlóssy Emma vendégszereplése.** A jövő héten Komlóssy Emma, a színház állandó vendége, ismét négyszer lép fel az aradi színpadon. Első fellépése pénteken lesz a *Koldusdiákban*. Szombaton a *Vándorlegény* című operettben lép fel. Vasárnap délután Komlóssy Emma a *Varázskeringőben* játszik, este pedig a *Tündérlak* című népszínműben lép fel.

* **Március 15. a színházban.** A szabadság napjának évfordulóját, március 15-ét a színház is méltóan ünnepli meg, nagyszabású díszelőadás keretében. Ez alkalommal a *Bánk-Bán*-t játsszák; a főszereplők a következők: K. Kápolnay Juliska, Follinuszné, Keszler, Hunyady, Várnay, Delli, Ditrói, Mártonfi. Az előadást ünnepi nyitány előzi meg.

* **Vasárnapi előadások.** Holnap este kerül színre másodszer Gallovics Károly aradi hírlapírónak a *Tüzimádók* című hatásos színműve, amelyet ma mutattak be. Holnap délután a világhírű héber dalművet, a *Szulamith*-ot játsszák. A főszerepeket Wlassák Vilma, Zalay Margit, Ladiszlay, Leövey, Polgár, Faludy és Várnay játsszák.

* **Az Uránia vasárnapi műsora.** Régen volt olyan kiváló vasárnapi műsor az Uránia-színházban, mint ez a mostani, mely érdekesnél-érdekesebb látványosságokkal szórakoztatja a közönséget. A legszenzációsabb látványosság kétségtelenül a Wright repülő-kísérleteiről készült mesteri mozgófénykép. A technika két csodája egyesült ennél a felvételnél. Az egyik a zseniális feltaláló repülőgépe, a másik a kinematografáló készülék, mely ezeket a szenzációs repülési kísérleteket megörökítette. Nagy hatást gyakorol a nézőre a huszadik századnak legszenzációsabb találmányát így szemtől-szembe látni. Hétfőn újabb attrakcióval lép a közönség elé az Uránia-színház, bemutatja *Sandoau* kiváló francia író, *A végzetes lövés* című öt felvonásos drámáját, melynek szerepeit a legkiválóbb párisi művésznők és művészek játsszák.

* **Az olasz operatársulat vendégszereplése.** Az olasz operatársulat tegnap megérkezett és a mai próbán már résztvett. Az első fellépésük kedden lesz Dannizetti világhírű operájában, a *Lucia*-ban. A címszerepet Pieroni kisasszony énekli, aki egyike a legkiválóbb olasz énekesnőknek. A bariton pártit Erkolani énekli, aki nem ismeretlen az aradi közönség előtt. A megnyerő külsejű, gyönyörű hangú baritonista a nyáron szép sikereket aratott a nyári színházban.

* **Geyer Stefi világhírű magyar hegedűművész** f. hó 21-én tartandó hangversenyén, közkívánatra Tschaiowsky: „Hangverseny” kiváló alkotását is elő fogja adni. Jegyek ifj. Klein Mór könyvkereskedésében kaphatók 6, 5, 4, és 2 koronáért.

AZ ARADI KOZLÓNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

Halálos pisztolypárbaj.

Két tiszt — egy asszony.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, március 13

Halálos végű pisztolypárbajt vívott ma egy tüzérfőhadnagy egy haditengerész zászlóssal. A katonai becsület-bíróság diktálta párviadalra a főhadnagy házaseletében lejátszódott tragédia adott okot; a felesége esábitóját megbosszulni akaró férj most holtan fekszik a trieszti katonai közórházban.

Trieszti távirat jelenti, hogy *Firella* közelében ma délelőtt pisztolypárbajt vívott *Pergler* Henrik báró tengerész zászlós *Rosen* György tüzérfőhadnaggyal. A felek kétszer lőttek. Az első golyóváltás eredménytelen volt. A második lövés dördülésének elhangzása után *Rosen* főhadnagy mellén találva esett a földre. A golyó halálos sebet ejtett. A párbajorvos gyorsan bekötözte a sebet s intézkedett, hogy a súlyosan sérültet a trieszti katonai kórház sebészeti osztályába szállítsák.

A főhadnagy még szállítás közben meghalt.

A főhadnagy és a báró intim baráti viszonyban éltek. Ez utóbbi gyakran fordult meg *Rosennál*, aki néhány hónap előtt hozta *Triesztbe* gyönyörű fiatal feleségét. Állítólag mintegy két héttel ezelőtt a főhadnagy hazatérte alkalmával meglepte barátját, akit feleségével kellemetlen helyzetben talált. A kínos jelenet inzultussal végződött és az ügy a katonai becsületbíróság elé került.

A legnagyobb titokban tárgyalta a bíróság az ügyet és mindkét fél meghallgatása után azt határozta, hogy pisztolypárbajt kell vívniok.

A trieszti előkelő körökben nagy részvét nyilvánult meg a fiatalon elhunyt főhadnagy iránt. *Rosen* huszonnyolc esztendőit élt s néhány havi trieszti tartózkodás után már kedvelt tagja volt a kikötő város társadalmi köreiben.

BIRÓKÜLDÉS

a Polónyi—Lengyel pörben.

Sélley főügyész indítványa.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, március 13.

A Polónyi—Lengyel pörben a Kuria tudvalevőleg megsemmisítette a budapesti esküdtbíróságnak azt az ítéletét, amelyben *Lengyel* Zoltánt a *Polónyi Gézával* szemben elkövetett rágalmozásért bűnösnek mondotta ki és elítélte három hónapi fogház és ezer korona pénzbüntetésre. A Kuria azért semmisítette meg az ítéletet, mert az eljáró esküdtbíróságot elfogultnak találta.

Sélley Barnabás kir. főügyész ma terjesztette be előterjesztését a budapesti törvényszékhez, amelyben javasolta a bíróküldést és az ügy elbírálására valamelyik vidéki esküdtszék delegálását indítványozta.

Az indítványában többek között ezeket mondja: A büntető perrendtartás 29. §-ának második pontjában írt azon körülménynél fogva, hogy ebben az ügyben az eljárásra illetékes budapesti büntető törvényszék mellett közreműködésre hivatott esküdttektől részrehajlatlan eljárás és határozat nem várható, hasonló hatáskörű más bíróság kiküldését javaslom. Az összes iratoknak, minden más bírói lépés mellőzésével, a kir. Kuria elé való felterjesztését indítványozom. A sértett félnek ilyen felterjesztést tartalmazó nyilatkozatát ide zárva átteszem.

Az indokokban a főügyész elmondja, hogy

nézete szerint a bűnösség kérdése felett a *budapesti esküdtbíróságtól elfogulatlan verdiktet nem lehet várni*. Ez az álláspontja az 1907. november 17-én beadott kérvényében is érvényesült, amikor bíróküldést indítványozott. A Kuria is azért semmisítette meg az ítéletet, mert nem tartotta elfogulatlanoknak az esküdtteket. Az egymással szemben álló felek a közélet terén élénk tevékenységet fejtenek ki oly irányban, hogy bizonyos mértékben velük szemben elfogultságba esnek. Az ügy rég megszünt kizárólag magánügy lenni, hanem *politikai ügy lett*. A fővárosban sokkal nagyobb külső befolyásnak van kitéve, mint a vidéken, indokolt tehát az újabb bíróküldést indítványoznia.

HIREK.

Szabadság napja.

*

Szeretném megérni
Azt az ünnepnapját
A magyar nemzetnek:
Mikor magja vész itt
A kétfejű sasnak,
Az osztrák németnek!

Az lesz a jele majd,
Hogy Isten csakugyan
Szeret még bennünket:
Ha kiszellőztetjük
Utánuk hazánkat
És — történetünket!

Annyi esküszegés,
Hóhérlás, sok-sok bűn
Marad itt utánuk:
Hogy a pokolba se
Tudnak tán kellőképp
Fűteni alájuk!

... A szabadság napját
En nemzetem a d d i g
Ne is ünnepeld meg.
Ne gyujts görög-tűzet
A szolgaságodnak,
A szegénységednek!!

Szabolcska Mihály.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 14-én az időjárás: változékony, szeles, hűvös, sok helyütt esapadék.

— **A román kereskedelmi szerződés.** Budapesti tudósítónk jelenti: A *Pester Lloyd* Bukarestből táviratot kapott, mely szerint a romániai kormány el van tökélve arra, hogy a kereskedelmi szerződést Ausztria-Magyarországnak holnap felmondja.

— **Karagyorgyevics Sándor herceg** Budapesten. Fővárosi tudósítónk telefonálja: *Karagyorgyevics* Sándor, Péter szerb király fiatalabbik fia ma Budapestre érkezett. A szerb herceg a Riviéráról jött, mert beteges volta miatt az egész telet fürdőhelyeken töltötte. Ma délben érkezett Budapestre, a Hungária szállodában szállott meg. A bejelentő cédulát sajátkezűleg állította ki franciául *Comte D'Aval* névre. Délben fogadta *Petkovics* József budapesti szerb konzult, majd egy ujságíró, aki előtt kijelentette, hogy Budapesten való tartózkodásának semmi jelentősége nincsen. Riviéráról jön, hazafelé tart, mert már régóta távol volt hazulról és érdeklődik az események iránt. Az ujságírónak arra a kérdésére, hogy milyen események iránt, nem nyilatkozott.

— **A vesztőhely megváltására.** A mai napon a következő adományok érkeztek hozzánk a vesztőhely megváltására: Az aradi kereskedő tanonciskola ifjúságának első gyűjtése (március 15-ére) 8 korona. Bönts Károly ügyvéd 10 koronát küldött.

Az aradi polgári fiúiskola tanulói dícséretreméltó munkát végeztek. Az intézet igazgatója *Almási T. Pál* megengedte a tanulóknak, hogy szüleik, ismerőseik és a maguk körében gyűjtést eszközöljenek a vértanúk vesztőhelyének megváltására. A növendékek egy hét alatt 573 korona 95 fillért gyűjtöttek össze, melyet a tanári kar 600 koronára egészített ki. Csak elismerés illeti az igazgatót és a tanárikart, hogy az ő lelkesítésükre rövid egy hét alatt ily szép összeget gyűjtöttek össze a szépet és nemesért lelkesedni tudó tanulók. Azok neveit, kik ezen adakozásban résztvettek, az igazgatóság az évvégi értesítőben közölni fogja.

— **A „Kossuth-szoborbizottság” és Kossuth-asztaltársaság tagjait értesitem,** hogy hétfőn este fél 9 órakor, a Háromnyolcas vendéglőben együtt tárgyaljuk az ércöntő előleg iránti kérvényét, publikáljuk a kereskedelemügyi m. kir. miniszternek a cementszállításra vonatkozó leiratát. Nagy Kálmán elnök.

— **Közös hadseregbeli tiszt a japán hadseregben.** Budapestről írják: *Winternitz Konrad* közös hadseregbeli utász főhadnagyot a saját kérelmére beosztották a japán hadseregbe, ahol két esztendőre szándékozik tölteni. Az első évben egy gyalogezredben, a második évben pedig egy utász zászlóaljnál fog szolgálni.

— **Nagy Sándor emlékezete.** Az aradi áll. tanítóképző-intézet ifjúságának „Eötvös József báró Önképzőkör”-e, megboldogult Nagy Sándor tanára emlékére március hó 18-án, csütörtökön délután 5 órakor, az intézet tornacsarnokában diszgyűlést tart. Műsora a következő: *Erkel F.*: „Himnusz.” Kettős karra. Előadja: *Zoltai Mátyás* tanár vezetésével az ifjúság énekkara. *Láng Mihály* igazgató ünnepi beszéde és Nagy Sándor arcképének leleplezése. *Lányi E.*: „Gyászének.” Szövegét írta: *Biró Géza* IV. éves növendék. Előadja: *Zoltai Mátyás* tanár vezetésével az önképzőkör énekkara. „Nagy Sándor.” Írta: *Juhász Ferenc*, az intézet volt növendéke. Szavalja: *Füzesi Árpád* IV. éves növendék. *Mendelssohn F.*: „Gyászinduló.” Előadja: *Zoltai Mátyás* tanár vezetésével az önképzőkör 20 tagu vonós zenekara. „Mit tanultunk tőle?” Írta és felolvassa: *Déri Gyula* IV. éves növendék. *Egressy B.* és *Farkas O.*: „Szózat.” Éneklie az ifjúság énekkara.

— **Márki Sándor dr. ünneplése.** Hétfőn, a szabadság születésének évfordulóján az ünnepi beszédet *Márki Sándor dr.* egyetemi tanár a Kölcsey-egyesület tiszteletbeli tagja mondja. A Kölcsey-egyesület választmánya hétfőn este 7,9 órakor a Fehér Kereszt földszinti kistermében barátságos vacsorát rendez a szabadságharc kiváló írójának a tiszteletére. Az étkezés étlap szerint lesz. A Kölcsey-egyesület *Márki Sándor* minden tisztelőjét szívesen látja a közös vacsorán.

— **Megsemmisített mandátum.** A képviselőház II. bíráló-bizottsága *Szentiványi Árpád* elnöklésével tegnap tartott ülésében folytatta s befejezte *Ivánka Milán* ügyében a tárgyalást. A bizottság a bazini választókerületben 1907. április 3-án tartott képviselőválasztást a házszabályok 71. szakasza b) és c) pontjai alapján érvénytelennek mondotta ki és ítéletét a további intézkedések megtételére a képviselőház plénuma elé terjeszti.

— **Eljegyzések.** *Friedman S. József*, pankotai kereskedő eljegyezte *Haász Sámuel* kiskunfélegyházi kereskedő kedves és bájos leányát, *Nettikét*. (Minden külön értesítés helyett.)

Freiman Lipót március hó 7-én eljegyezte *Farkas Berta* kisasszonyt *Uj-Paulisról*.

— **Kell Manó cég ajánlja** hirneves *Kelengyeharist* és *rubadis* remekeit. Telefon szám 673. 131

— **Börtönemlékek.** Az 1848—49-iki forradalom után a vértörvényszékek által eltelt hazafiak külföldi várakba szállítottak, ilyenek voltak *Olmütz*, *Józsefváros*, *Königgrätz*, *Terresienstadt*, *Kufstein*. Hazánkban is voltak börtönök: *Lipótváron*, *Aradon*, *Munkács*on. E sorok írója az itt leírandó börtönökről bir tudomással, melynek maga is foglya volt: *Olmütz* 57 polgár, 87 katona, összesen 138. *Józsefváros* 205 polgár, 92 katona, összesen 297. *Kufstein* 8 polgár, 17 katona, összesen 25. *Munkács* 11 polgár, 44 katona, összesen 55. Végösszeg 281 polgár, 234 katona, összesen 515. Irok voltak ezek közt szép számmal, kik részint 48 előtt, részint utána munkálkodtak irodalmilag. Nevezetesebb foglyok voltak: 1. *Rómer Flóris*, a tudós bencés, kiszabadulása után váradi kanonok. 2. *Jablonszky Ignác*, a „Világ” szerkesztője. 3. *Veres József* Tordáról (Erdély). 4. *Oroszhegyi Szabó József* országos gerilla-főnök. 5. *Remellai Gusztáv*. 6. *Bobori Károly*, ceglédi lelkész. 7. *Czuczor Gergely*, a *Riadó* írója. 8. *Ocsvai Feri*, lapszerkesztő. 9. *Dózsa Elek* író, híres jogtanár. 10. *Szolga Miklós*, székely népköltő. 11. *Boros Mihály*, író. 12. *Deák Farkas*, író. 13. *Csányi Dániel*, debreceni ref. tanár. 14. *Ács Károly*. 15. *Csuthy Zsigmond*, ref. lelkész. 16. *Fábián Dániel*, ref. lelkész. 17. *Körösi Sándor* pápai, majd debreceni tanár. 18. *Sélye Gábor*, utolsó hajdu-főkapitány. 19. *Könyves Tóth Mihály*, debreceni lelkész. 20. *Keszi Hajdu Lajos*, lelkésztanár. 21. *Laki Döme*, premontrei kanonok. 22. *Barsi Neumann József*, közhírű pap. Kiszabadulása után reformátussá lett, tanárkodott a pesti ref. főgymnáziumban s mint statisztikai hivatalnok halt el. 23. *Pados János*, r. kath. lelkész. Nevezetes foglya volt *Józsefváros*nak *Kenderesi Lajosné Boér Anna*, ki nemesak szóval, de áldozataival is támogatta hazánk ügyét. Halálos ítéletét kegyelem útján 10 évi várfogságra változtatták. A *Makk-féle* ügyekben vett át leveleket és megbízásokat. Feltűnő egyén volt még *Jó sefvárosban* *Boncza Imre*, ki fogságában r. katolikussá lett.

— **Vizsga az analfabéta iskolában.** Szép aktus folyt le a napokban a csermői állami iskolában. Tegnapelőtt tartották meg ugyanis vizsgájukat a csermői állami elemi iskolában szervezett analfabéta tanfolyam növendékei. A tanfolyamot január közepén nyitotta meg *Kovács Gyula* igazgató-tanító; neki és a községi előljáróság hazafias tagjainak köszönhető, hogy a tanfolyam oly szép eredménnyel működött és záródott. Amikor megnyílt a tanfolyam, 19 növendéke volt, most pedig 10 maradt. A „tanulók”, akik jobbára idősebb földművesek, időközben elmentek napszámba dolgozni s kénytelenek voltak a vizsga előtt kimaradni. A növendékek hetenkint három órán át tanulták a betűvetés mesterségét. A tegnapelőtti vizsgán megjelent *Varjassy Árpád* kir. tanácsos, tanfelügyelő, aki elismeréssel nyilatkozott az eredményről. Érdekes volt két egészen öreg embernek, a 67 éves *Borbás Mihálynak* és a 63 esztendőes *Barabás Jánosnak* a vizsgázása. Az ősz fejű bácsik két hónap alatt teljesen megtanultak írni és olvasni s most már ők is szavazó polgárok lesznek az új választótörvény értelmében.

— **Sarkadi polgárok gyűlése.** Holnap délután *Sarkad* külváros polgárai a 888-as vendéglőben gyűlést tartanak, amelyen tiltakozni fognak a városi közgyűlés ama határozata ellen, melylyel *Kotsis Lajos* óvártéri homoktéglagyárát a perjámosi részvénytársaságra ruházta át. A gyűlés elé határozati javaslat kerül, mely kimondja, hogy a közgyűlési határozatot a sarkadi polgárság megfélebbezi.

— **Zeppelin új léghajója.** *Kölnből* táviratozzák: *Zeppelin* gróf legközelebb hozzáfog új léghajója építéséhez. A léghajón jelentékeny javítások lesznek és terjedelme is sokkal nagyobb lesz *Zeppelin* régebbi léghajóinál.

— **Halálozás.** Hosszas, súlyos betegség után ma d. u. 5 órakor 63 éves korában meghalt *Krispin Józsefné* született *Schannen Teréz*. A sokat szenvedett ismert urinót előkelő rokonság gyászolja. Temetése hétfőn délután lesz.

— **Uj honpolgár.** *Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun* vármegye hivatalos lapjának 1909. február 11-iki számában megjelent közlemény szerint *Hoffherr Albert* gépgyáros, a *Hoffherr* és *Schranz* kispesti cég, gazdasági gépgyár és vasöntőde tagja, a honosítottokról az 1909 évi vármegye aispánja által vezetett névjegyzékbe, 1909. évi február 3-ikától kezdve felvétetett.

— **Tűzoltók jubileuma.** A vaggongyári önkéntes tűzoltók kara e hó 13-án szombaton este a *Millenium* sörcsarnok külön termében társas vacsorával egybekötve ülte meg tagjainak: *Fritz Ferenc* főparancsnok és *Sotus Sándor* szivattyusnak tizenöt éves tűzoltói jubileumát, mely alkalommal az ünnepeket a kar titkára, *Pemsel János* lelkes beszédben buzdította a nemes és önzetlen hivatás teljesítésére, egyben kiosztotta az orsz. tűzoltó testületől leérkezett szolgálati érmekeket is.

— **A köpeniki kapitány — nöcsabító.** *Voigt* mester, *Köpenik* híres kapitánya ismét beszélt magáról. Ugy látszik, az agg ál-kapitány nem tud meglenni a nélkül, hogy folytonosan ne olvassa a nevét a lapokban. Legújabb esete a következő: Amikor kiszabadult a börtöntől, megismerkedett egy jobb módu nővel, akit arra birt, hogy váljon el az urától. A hölgy ezt meg is tette. Most azonban, miután *Voigt* mester leszedte a nővel való ismeretség minden gyümölcsét, kijelentette, hogy nem hajlandó azt feleségül venni. Az asszony e miatt 20,000 korona kártérítési összeg megfizetéséért ma pert indított *Voigt* ellen a berlini törvényszéknél.

— **Véres családi dráma.** *Temesvárról* írják: *Lukits Szevetiszláv*, *nagyjécsai* postamester, régebb idő óta rossz viszonyban élt a feleségével. A férj ideges féltékenysége következtében a házastársak között a perlekedés napirnden volt és civakodásaik már-már a falu botrányává nőttek ki magukat. Az áldatlan perpatvar végre is annyira elkészerítette a férjet, hogy gyilkos merényletre szánta el magát. Elhatározta, hogy nejét elpusztítja. *Lukitsné* barátinóval, *Schuld Péter* községi jegyző és *Schmidt József* iskolaigazgató feleségével sélt az utcán, midőn férje szembetalálkozott velük. Hirtelen kirántotta revolverét és öt lövést tett az asszonyokra. A forgópisztoly két golyója az áldott állapotban lévő jegyzőné combjába furódott. Az egyik golyó horzsolta *Schmidtne* fejét. A másik két golyó *Lukitsné* testébe furódott, de nem okozott veszélyes sebesülést. A postamester látva borzalmas tettet, lakására futott és golyót röpített az agyába. Haldoklik.

— **Meggyilkolt detektiv.** *Palermóból* táviratozzák, hogy ott ma, a város legélénkebb korzóján vakmerő gyilkosság történt. *Petrocin* József amerikai detektivet, aki az olasz hatóságok meghívására érkezett oda, hogy egy maffia tagjait kézrekeritse; ma meggyilkolták. Revolverből lőtte agyon a maffia egyik tagja. A gyilkost eddig nem sikerült elfogni.

— **Megszökött betörő.** *Szancs Mária*, a *Pannonia* szálloda gazdaasszonya ma feljelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettes ellen, aki a szobájában lévő ruhaszekrényt feltörte és abból kétszáz korona készpénzt, egy tíz koronára kiállított takarékbetét könyvet, továbbá huszonkét korona értékű arany nyakláncot lopott el. A rendőrség *Weinberger Adolf* házi szolgára gyanakszik, akit nemrég toloncolt haza *Budapestre* a rendőrség, ahol az anyja kárára elkövetett betörésért tartóztatták le. *Weinberger* tegnapelőtt állott szolgálatba és már tegnap megszökött *Aradról*.

— **Kaland a robogó vonaton.** Hajmeresztő jelenetben volt része tegnap a Szegedről Zenta felé haladó vonat utazóközönségének. Szegedről Zenta felé régi fajta, kifelé nyíló ajtaju kocsik közlekednek. A kifelé nyíló ajtó okozta a szerencsés végű balesetet. Kovács Istvánné szegedi asszony öt éves fiacskájával szerdán Törökbecsre ment rokonlátogatába. A vonat teljes menetsebességgel már Törökbecse határában járt, mikor a kis gyermek nekitámaszkodott az ajtónak. Az ajtó zárja is ósdi és így történt, hogy az ajtó hirtelen kipattant s a kisgyerek kizuhant a robogó vonatból. Az anya rémülten fölsikoltott, mikor gyermekét kizuhanni látta, aztán, pillanatszerűen gondolkodás nélkül, mielőtt még a látványtól megdermedt utasok megakadályozhatták volna, kiugrott gyermeke után. Az utasok megpróbálták a vészféket s a vonat nyílt pályán megállt. Az utasok kiugráltak a kocsiból. Mindenki azt hitte, hogy az anya és gyermeke azóta roncsosá váltak. Legnagyobb meglepetésükre azonban akkor már az anya, karjai közt a gyermekkel, lelkendezve futott a vonat után. Az utasok nem akartak hinni saját szemüknek. Az anyán és gyermekén semmi sérülést nem láttak. Az anya elbeszélte, hogy mikor a robogó vonatból kiugrott, talpra esett. A kis gyermek akkor már szaladt feléje s csak a karját fájlalta, amelyet esés közben megütött. Az asszony fölszállt ismét a vonatra, Törökbecsén az állomásfőnök az asszonyt és gyermekét megvizsgáltatta a pályatorvossal, aki konstatálta, hogy sem az anyán, sem az öt éves fiúcskán a legkisebb horzsolás sincsen.

— **Öngyilkosság.** Pécskáról jelenti tudósítónk, hogy ott ma délután *Szathmáry* Demeter 63 éves gazdálkodó felakasztotta magát. Mire tettét észrevették, már halott volt. Öngyilkosságának oka életuntagság.

— **Koszorúmegváltás.** Böhm Géza és neje budapesti lakosok, az aradi izr. nőegylet javára 20 koronát adományoztak Tenner. Adolf ravatalára szánt koszorú megváltása fejében.

— **A Központban vasárnap fényes tombola.**

— **Hölgyek mosakodás után, urak borotválkozás után** arcbőrük üdéntartása miatt használják Kárpáti János aradi gyógyszerész **Benzoe tejszörpét.** Ára 1 korona. 893

— **Likör aromák kitűnő likörök előállítására;** — házilag — Vojtek és Weisznál. 171

ÚJ KÖNYVEK.

* **Molnár Ferenc új könyve.** Azok az apró humoros képek, amelyeket Molnár Ferenc a budapesti társadalomról már évek óta festget, annyira népszerűek lettek, hogy a magyar olvasóközönség biznyára nagy örömmel fogja venni a „Magyar Könyvtár”-nak azt a legújabb kettős füzetét, amelyben a kis szatírák legszebbjei össze vannak gyűjtve. „Pesti Erkölcök” a címe Molnár e legújabb művének, melyben mintegy kaleidoszkopban jelennek meg a mi fővárosunk apró-cseprő nyomoruságai és felszeregei: a kávéházi élet, a nyaralás mizeriái, a drágaság stb. stb. Molnár Ferenc humora, amely minden keserűség nélkül való, mindig derült és nevetető. A „Magyar Könyvtár” ezzel egyidejűleg még két füzetet bocsát közre: az egyik Ibsen legkiválóbb alkotása, „Nóra”, melyet magyarra ezuttal először fordítottak le az eredeti norvégból, mert mindeztideig csak németből való fordításokból ismerjük. A fordító, Szász Zsombor országgyűlési képviselő, igen lelkiismeretesen végezte nehéz munkáját, úgy hogy műve méltóan sorakozik a „Magyar Könyvtár” többi, elismert kiválóságú fordításához. — A közeledő márciusi ünnepeket is megünnepli a „Magyar Könyvtár”, régi szép szokása szerint ezuttal is egy, a nagy napokra emlékeztető füzetet gyarapítva hazafias olvasmányai sorozatát. Most Kossuth Lajos életrajzát íratta meg egy jeles fiatal történészszel, dr. Magyar Győzővel, aki lelkes hangon, világos és jól áttekinthető módon **tudja előadni anyagát.** — A „M. K.” eddig megjelent 548 számának részletes jegyzékét szívesen megküldi ingyen bármely könyvkereskedés vagy a kiadó cég: Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) r. t. Budapest, Amárássy-ut 21.

* **Eötvös Károly új kötetei.** Amikor Eötvös Károly ez előtt néhány évvel egy egész emberöltőre való írói programmal lepté meg a magyar közönséget, közelebbi és távolabbi tisztelői s talán leginkább intimusai kétértelműen csóválták fejüket. Olyan b

munkát — egy egész könyvtarra való — ölelt fel ez a program, hogy éppen a hozzá legközelebb állók, akik ismerik nagy elfoglaltságát, sokoldalú közéleti tevékenységét, emberfeletti gondolatok Eötvös Károly vállalkozását: s az emberfeletti még a zseninek sem sikerülhet. S a nagy tömeg írás, a mi Eötvös Károly tollából ez alatt a pár év alatt kikerült, nemcsak terjedelme és anyagának változatos bősége, hanem az általa és benne megnyilatkozó teremtő erő, minden ízében való individuális eredetisége és fenkölt szelleme révén ragyogó dokumentuma Eötvös Károly zsenialitásának. Nagy programját s a mi ennél is több, írói nagy fogadalmát beváltotta és betetőzte Eötvös Károly a nagy négy kötetével, mely most jelent meg a Révai Részvénytársaság kiadásában. Két kötet: A Bakony. Sejtelmek érdeklődéssel fogunk ennek a műnek az olvasásába, hiszen a Bakony az, melyben a magyar romantika gazdag világa él. S a kék virágok között járva, micsoda perspektívát nyit meg előttünk Eötvös Károly?! A romantika fátolyán keresztül világít az ő szellemének ragyogása s a hagyományból, a mondából, a meséből élő alakok támadnak fel: egy darab magyar élet zajlik le előttünk érdekfeszítő gyorsasággal. Maga a Bakony a háttér: halljuk érdeinek zugását, a melyből fakadó patak csörgését — s ez a melódia kíséri és ringatja lelkünket, miközben olvasunk és olvasva gondolkozunk. A harmadik kötet: A balatoni utazás vége. Elmondja benne Eötvös Károly mindazt, amit az „Utazás a Balaton körül” két kötetben el nem mondhatott — csupa becses dolgot, mit fel nem jegyezni, meg nem örökíteni nagy kár lett volna. Itt nyer többek között befejezést Szegedi Rózának, annak a vonzó poétikus nőalaknak a története. A költészetnek és valónak a gazdasága, melynek a Balaton a forrása, szomorú akkorddal zárul: a nagyasszonynak, Eötvös Károly feleségének haláláról való megemlékezés. A negyedik kötet: Harc az alkotmányért, a politika terén mozog. A maga teljes nagyságában látjuk itt Eötvös Károlyt, az önzetlen hazafit, az élesen látó politikust, aki a nemzeti aspirációk gyökereit ösméri és belelát az ezzel ellentétes érdekek vegykonyhájába. A nemrég lefolyt nemzeti küzdelemben elmondott beszédek szövege mellett e beszédek indító okait és történetét adja itt Eötvös Károly, miközben az égető kérdések lényegébe páratlan logikával és hazafias meggyőződeséggel minden erejével világít bele. Ezzel a négy kötettel Eötvös Károly írta műve 24 kötetre terjed. Egy nagy, egy igazi magyar élet műve ez, egy magyar filozófus fej alkotása, egy színmagyar létezés és gondolatvilágunk a leszűródése, melynek tövényéből bő erő fakad a jelen s jövő nemzedékek számára. Az az erő ez, melyből a nemzeti kultúra terem. A kötetek finom kiállításban jelentek meg s egyenként füzve 4 kor., diszkötésben 6 koronába kerülnek.

* **Felhők.** Írta: Barabás Ábel. A Petőfi-Ház céljait elősegítő és a Petőfi-vonatkozó irodalmi és életrajzi adatokat feldolgozó Petőfi-Könyvtár, szerkesztik Endrődi Sándor és Ferenzi Zoltán dr. IV. füzeté gyanánt Barabás Ábelnek, Petőfi ismert, tudós életrajzának nagyszabású tanulmányát adja, mely Felhők címet viseli. Az egész nyolc ivre terjedő tanulmány Petőfinak azzal a hatvanhat kötetével foglalkozik, melyet a költő e közös cím alá foglalt s melyek szenvedélyes hangjukkal, víziószerű képekkel, rejtélyes hangulataikkal maig is erősen foglalkoztatják a magyar esztetikai irodalmat. Barabás Ábel elibünk állítja a lángeszű huszonkét éves ifjút, aki ez időben már az élet minden viharát átélte. Szíve szerelmében csalódott; első ideálja, Mednyánszky Berta ridegen visszautasította; szülei koldusbotra jutnak; ellenfelei, korlátolt kritikusi ócsárolják, pedig ő büszkén érzi, hogy első költője az országnak. E fájdalmas vergődések alatt költészetét új szintre emeli, melyben minden vigasztalan, fekete s Petőfi költészetének eddig napsugaras, derűs egét mindenfelől komor felhők borítják el — a Felhők. E pesszimiztikus hangú lírát ismerteti Barabás Ábel, mikor gondolatgazdagsággal s erős judiciummal és azzal a rajongó, odaadó bámulattal, mely az írónak Petőfiről írt minden sorát eddig is jellemezte. Az érdekes, olvasmányos is vonzó kötet a „Petőfi-Könyvtár” már széles körökben népszerű, dekoratív címlappal ellátott, izléses köntösében jelent meg Kunossy, Szilágyi és Túrta kiadásában. Ára 1 korona 20 fillér, amelyből egy részt a Petőfi-Ház javára szánják az áldozatkész kiadók.

* **Hunyadmegyei Almanach** címen Dénes Károly kir. tanfelügyelő egy kötetet adott ki 1909. évre, amely minden hunyadmegyei emberre nézve nélkülözhetetlen lesz. A Hunyadmegyei Almanach utóbbi munka, mert míg egyrészt kimerítő jegyzéköt adja Hunyadmegye összes állami,

megyei, községi és magántisztviselőinek, iskoláinak s azok tanárainak, tanítóinak, ügyvédeknek, orvosainak, gyógyszerészeinek stb., kereskedőinek, vendéglőseinek, kávéházainak és iparosainak; addig másrészt szépirodalmi részében kizárólag Hunyadmegyében működő íróknak művei fognak napvilágot látni. A könyv ára 3 korona s megrendelhető a szerzőnél Deván.

* **A gyermekek nemi felvilágosítása.** Írta: Komócsy István. Modern thema, modern tudományos feldolgozással, de tisztult erkölcsi felfogással. Három részben kifejti a cimbéli kérdés minden részletét. A kérdés-mibenlétének tisztázása után a felvilágosító törekvések irányzatait ismerteti s betekintést enged abba a szabadosságba, melylyel a természetrajzi és anatómiai igazságok leírásával és szemléltetésével letörlik a gyermekarcok hamvas pirulását, de nem mentik meg lelki és testi tisztaságát. Szerző szerint a pusztán felvilágosítás, a legjobb is, elégtelen az érzékiség feltámadó ingereit ellen. A faji ösztön legerősebb ösztöneink egyike, melynek tévelygéseit ellen nem a tudás, hanem az akarat, magának az ösztönnek befolyásoló sa emel korlátokat. Erre a nevelés segít. A nemi életre is nevelni kell a gyermeket, hogy az később is „mindig” erős, erkölcsös lehessen.

* **Mikszáth Kálmán: Az én kortársaim.** A nagy emberlétő, aki ezernyi finoman megrajzolt alakban személyesítette meg a magyar psychét, ezuttal nem költői fantáziájának szülötteiről, hanem élő emberekről, egy nemrég letűnt korszak tipikus alakjairól ad érdekes dokumentumokat. A tegnap nagyságait, a politikai és társadalmi élet fel- és letűnő alakjait, ahogy az eseményeket irányítják, vagy azoktól elragadtatnak, komoly törekvéseket és handabandákat, ahogy termékenyítik, vagy rojtják a közszellemet, stéber intrikákat és nagy taktikusok esataterveit, a tülekedők apró mesterfogásait és igazi hősök vitézi tornáját: mindezt az eleven élet közvetlen, üde színeivel, humorának lélekből fakadó melegségével, megjelenítő művészetének varázserejével tárja elé „Az én kortársaim” két kötetében Mikszáth. — Az ő egyéni látásának sugártörésében állítja elénk az embereket és az eseményeket és annivel intuíciója, költői megsejtése a képet egésző formálja, az a relief, melynek éles és finom vonalaiból életerős, igaz típusok domborodnak ki. — A vonások, melyekkel Deák Ferenc, Horváth Boldizsár, Tisza Kálmán, Tisza Lajos, Széll Kálmán, Bánffy Dezső, Erzsébet királyné jellemképeit egy-egy majd komoly, majd humoros esemény milieujében megrajzolja, egy érdekes kor történetének kontúrjai. A két kötet, mely a Révai Részvénytársaság kiadásában jelent meg, karácsonyi ajándékként, füzve 8, diszkötésben 12 koronába kerül.

* **Gagyovszky Emil új verseskönyve.** Szociálista ízű verseskönyv hagyta el rövid idővel ez előtt a sajtót „Hadüzenet” címmel fenti író tollából. Ügyes, szép versek ezek, melyek a proletárokhöz vannak intézve, nagyon sokszor vaskos igazságokkal. A versek gördülékenyek, kifogástalanok. Külsője is érdekes e könyvnek, amelyen látható rajzot *Kun Mihály* nyomdász készítette. A könyv ára 1 korona. Kapható a „Népszava” könyvkereskedésében (Budapest, Nyár-utca).

* **Új könyvek.** Rexa Dezső — kinek neve ügyes és tartalmas tárcái révén jó hangzású az olvasó közönség előtt — Báthory Erzsébet címmel történeti tanulmányt írt. Nádasdy Ferenc hitveséről a krónika eleget tud mesélni, rettenetes vérengzéseit ismeretesek. Ám a köztudat eddig úgy hitte, hogy Báthory Erzsébet azért gyilkoltatta le a leányokat, hogy azoknak vérében megfürdjék és így szépsége megmaradjon. Rexa Dezső azonban hiteles oklevelekkel, a rettenetes asszony bűnpöre alkalmával felvett tanuvallomásokból kimutatja, hogy Báthory Erzsébet beteg volt, mások gyötrelme, kínoldása, a vér látása neki gyönyört okozott és ezért kinozta válogatott kegyetlenséggel áldozatait. A könyv végén Rexa Dezső leveleket, hiteles okiratokat, jegyzőkönyveket közöl és ezek biztosítják a tanulmány értékét és érdekességét. A kötet kiállítás izléses, az egykoru képeknek reprodukálása előnyösen diszítik. Kapható minden könyvkereskedésben.

* **Garibaldi.** Írta: *Balkányi* Kálmán. Szemere Miklós az elmúlt esztendőben 1000 koronás pályázatot hirdetett Garibaldi rövid, népszerű módon megírt életrajzára. Az irodalmi pályázat célja az volt, hogy a nagy olasz szabadsághős ideálisegységét s tüneményes pályafutását példaadás céljából a magyar ifjuság közelebbi érdeklődésének és szeretetének körébe vonja. Az életrajzra kitűzött pályadíjat Türr István tábornok bírálata alapján Balkányi Kálmán dolgozata nyerte meg, melyet az író most nyomtatásban is közreadott. Az összefoglaló módon, péntek stílussal megírt füzet hiányt pótol a biográfiában s

érvezzéssel forgathatja mindenki, akit Garibaldi regényes életfolyásának s az egységes Olaszország megszületésének rapszodikus, színes rajza érdekel. A mű kapható minden könyvkereskedésben.

TARKASÁGOK.

(A lovagló színész.) Gyerekkori emlékekről beszéltek a kávéházi színészasztalnál. Dolly elmondta, hogy neki fiatalabb korában bioiklimivészi ambíciói voltak.

— Én serdülő koromban, — mondta Mártonfi Róbert — szenvedélyes lovas voltam. Sokan megbámultak, amikor végiglovagoltam Ujvidék utcáin. De egyszer nagyon megjártam. A ló elfutott velem és vágatott a határ felé. A mezőn aztán hatalmas ívben röpültem le a hamis bestiáról. De szerencsére nem lett komolyabb bajom.

— Igazán? Hogy lehet az?
 — Hát úgy, hogy a mezőn puhára estem.
 — Persze, hogy puhára. — szólt közbe Leővey Leó, — sőt nemcsak puhára, hanem lágyra estél. A fejed lányára.

(Az eljegyzés oka.) Sokat beszélnek most arról az eljegyzésről, amely nem régen történt a fővárosban. Egy fiatal ügyvéd, akiről mindenki tudta, hogy régóta az adósságaiból él. Eljegyzett egy nem szép s nem gazdag, de fiatal leányt. A kisaszony kevés hozomány fölött rendelkezik, de mindenki tudta róla, hogy dúsgazdag nagybátyja egész vagyonát ráhagyja, ha meghal. Az öreg uron azonban nem látszott meg az, hogy közel volna a sirhoz. Így aztán érthetetlen volt a kapzsinak ismert ügyvéd eljegyzése. A család háziorvosa, aki különben szintén udvarolt a leánynak, a napokban meg is kérdezte az ügyvédtől:

— Mond, barátom, miért veszed el azt a leányt?
 — A pénzéért, — felelte ridegen.
 — Hiszen alig van hozománya.
 — De van öröksége.
 — A nagybátyja után? Hiszen az még csak 42 éves erős ember.
 — De az utóbbi időben gyöngéledik.
 — Igen.
 — És te kezeled.
 — Persze, hogy én.
 — Na látod, hát akkor mégis jól spekulálok én annak a leánynak — az örökségére.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Gahonauzleti hetiszemle.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —
 Arad, március 13.

A lefolyt héten az időjárás ismét roppant változatos volt. Ugyszólván minden négy évszakot képviselte, amennyiben hol hűvös idő járt, hol az eső esett, majd havazott, később hidegebb lett a levegő, végül enyhére fordult: de ez sem tartott soká, mert újra esapadékot kaptunk, amely köddel jött.
 Hogy az ilyen össze-vissza időjárás milyen hatású volt eddig, van a jelenben és lesz a jövőben a mezőgazdasági állapotra, helyesebben a vetések fejlődésére már több ízben kifejtettük. Ezuttal azt hangsúlyozzuk, hogy a teljes kítavasodásnak itt volna a legfőbb ideje.

Budapesti áru- és értéktézsde.

— Távirati tudósítás. —
 Budapest, március 13.

Amerika 2 el magasab. Kínaiat, vételkedv gyenge, 5 ezer métermázsa 5 fillérrel magasabb!

As áruk 50 kilónként számitva:

	Déli zárás	3 órai zárás
Buza áprilisra ...	13.85—13.90	13.78—13.79
Tengeri májusra ...	7.70—7.71	7.69—7.69
Rozs áprilisra ...	10.51—10.52	10.49—10.45

Buza májusra	13.58—3.59	13.55—13.56
Zab áprilisra	8.90—8.91	8.86—8.87
Buza 1909 októberre	11.42—11.43	11.38—11.39
Rozs októberre	9.51—9.52	9.44—9.45

Zárul 5 órakor.

Csztrák hitelrészvény	624.75
Magyar hitelrészvény	727.50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Március 13. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 400—400 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 142—144 fillérig; fiatal közép páronként 240—250 kilogrammig terjedő sulyban 142—144 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban 142—144 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig.
 Sertéslétszám: Március hó 10. napján volt készlet 21 271 darab, március 11. napján felhajtott 250 darab, március 11. napján elszállított 248 darab, március 12. napjára maradt készletben 21,279 darab.
 A hizott sertés üzlet irányzata: változatlan.

Koraszülött gyermekeket

a SCOTT-féle Emulsió az elsatnyulástól megementi és rendes erőhöz és vidámsághoz segíti őket.



Az Emulsió vasárnaponként a SCOTT-féle módszered-lyet — a halászt — kárikat figyelembe veszi.

Aggódó szülők ezrei nézték elragadtatva gyermekük egészségének rohamos javulását. Még akkor is, ha a gyermek a tejet visszautasítja, a

SCOTT-féle Emulsiót

szívesen fogadja és könnyen emésztí

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.
 Kapható minden gyógytárban.

IDEGENEK ARADON.

— Március 13. —

Fehér Kereszt szálloda. Kardos Adolf szállító Orosháza. — Benedek Farkas utazó Budapest. — Róser Mihály gyáros Perjámos. Márkus Adolf dr. ügyvéd Budapest. — Schvarcz József tisztviselő Budapest. — Vajda Jenő főjegyző Makó. — Schmith Mihály utazó Budapest. — Vári Károly utazó Budapest. — Preisz Rudolf utazó Bécs. — Neuhauser Izidor utazó Bécs. — Bereghi József utazó Budapest. — Iritz Sándor gyáros Makó. — Förster József utazó Budapest. — Cuckermann Albert utazó Nagyvárad. — Müller Miksa utazó Budapest. — Koller József utazó Bécs. — Fenyő Gyula utazó Budapest. — Vadász Samu utazó Budapest. — Theogdy Nándor ezredorvos Baján. — Weisz Izso utazó Budapest. — Radó Mór utazó Budapest.

Központi szálloda. Wilhelm Arisztid utazó Budapest. — Havas Bertalan utazó Budapest. — Kehlner Lipót utazó Budapest. — Goldmann János utazó Budapest. — Kappaport Miksa kereskedő Budapest. — Fautz András kereskedő Szépfalu. — Wirt Antal kereskedő Budapest. — Herman Gyula utazó Lugos. — Grünberg Gyula utazó Budapest. — Fischer Soma utazó Budapest. — Freindel M. utazó Budapest. — Tomka Emil tanár Makó. — Elger József utazó Budapest. — Rusztig Károly utazó Budapest. — Bruck Andor utazó Budapest. — Lukács Henrik utazó Budapest. — Schvarcz Izidor utazó Budapest. — Mára Sándor utazó Budapest.

Vass szálloda. Teles József utazó Budapest. — Krammer Ignác utazó Budapest. — Juhász Fáni magánzó Hosszúfalu. — Fischer Ede utazó Budapest. — Grauer Károly utazó Budapest.

Pannónia szálloda. Farkas Sándor hivatalnok Budapest. — Weiszbrún Sándor tanárjelölt Borossebes. — Sebostyén József dr. ügyvéd Borossebes. — Fogaras Pálné magánzó Budapest. — Vágó Margit magánzó Piski. — Pollák Sándorné kereskedő neje Kisjend. — Földváry Imre színházi titkár Szentés. — Szigeti Jenőné és leánya Szentanna. — Schretter Károly utazó Bécs. — Appel Károly utazó Bécs. — Hirsch Mór utazó Krakko.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1909. évi március hó 14-én:
 Délután 3 1/2 órakor tisztelettel helyárrakkal:

Sulamith, Jeruzsálem leánya.

Héber opera 5 felvonásban. Szövegét és zenéjét írta: Goldfaden A. Az eredetiből fordította: dr. Klein J. Színpadra alkalmazta: Faragó Jenő. Hangszerelte: Donath L.

S Z E M É L Y E K:			
Manoah	Várnay Jenő.	Ab gajil	Zalai Margit.
Sulamith	Wlassák V.	Gideoni	Faludy K.
Absolon	Ladizslay J.	Akimadák	Leővey Leo.
Czigang	Kulesar L.	Náthán	Polgár S.

Kezdete délután 3 és fél órakor.

Bete fél 8 órakor, rendes helyárrakkal:

C) bérlet. C) bérlet.

Tűzimádók.

Forradalmi kép 3 színtéren. Irta: Gallovich Károly.

S Z E M É L Y E K:

Dán Kere-ztely Hunyady J.	Stein, ügyé z	Mártonfi R.
Domokos	Ke-ztler Ede.	Singer
Mártha, a huga H. Ha math J.	Hatina	Ladizslay J.
Rozmár	Kulesar L.	Ozv. Timáú
Malvin, neje	Körössy Juci.	Chaim
Elnök	Ditrói Mór.	Daru
Bálvány	Szendrey M.	Pacal
		Leővey Leo.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)
 Műsor: 1909 március hó 14-én, vasárnap:

1. A részeg alma. Humoros. — 2. Az önfeláldozó esavargó. Dráma. — 3. Tündérvilág. Színes látványosság. — 4. A tolokodók. Bohózat. 5. — Utolsó család. Dráma. — 6. Wilbur Wright összes felszállásai. Természet után. — 7. A doktor találmánya. Humoros.

Előadások délután 2 órától kezdve.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

Műsor: 1909. március 15-én hétfőn:

1. A boszorkány szamara. Kacagató. — 2. Teknősbé a halászat. Természet után. — 3. Pórujtát betörök. Kacagató. — 4. Egy jó cikk. Elektkép. — 5. Totó, mint sportférfi. Bohózat. — 6. Oroszországon keresztül. Látványosság. — 7. Keselyűvadászat. Természet után.

A végzetes lövés.

Dráma 5 felvonásban. Irta: G. Sandeau.

Előadások délután 5, este fél 7 és fél 9 órakor.

NYILTTÉR.*

Nyilatkozat.

Több budapesti lapban, mint a Wiener Creditorenweerein jelentése, megjelent a hír, hogy néhai inokai Tóth Lajos hagyatéka, valamint én, fizetéseinket megszüntettük. Ezen hír teljesen valótlan s minden alapot nélkülöz, mivel mindennemű kötelezettségeimnek teljesen eleget teszek.

Özv. inokai Tóth Lajosné,

mint inokai Tóth Lajos-cég tulajdonosa.

Van szerencsém szíves tudomására hozni nagyrabecsült vevőimnek és a hölgyközönségnek, miszerint a közelgő

tavaszi szezonra

megérkeztek

a legújabb párisi, bécsi és budapesti

divatkalapok.

Amidőn nagybecsű partifogásukat kérem és azok szíves megtekintésére meghívom.

Tisztelettel

1117

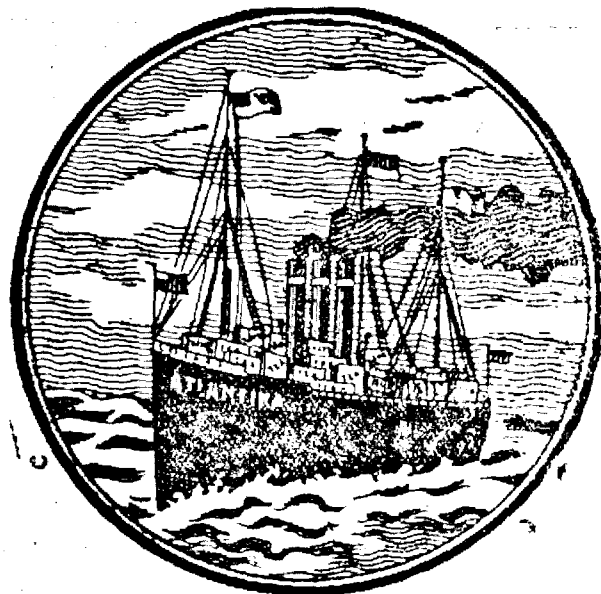
LÁZAR CZ TAMÁS GÉZÁNÉ

női kalap divatterme ARAD, Andrassy-tér 13.

* Az ezen rovat alatt közlöttelek nem vállal felelősséget



Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a
Réthy-féle **czukorkánál**
 Vásárlásnál azonban vigyázzunk
 és határozottan RÉTHY-félét kérjünk, mivel
 sok haszontalan utánzata van.
1 doboz 60 fillér.
 Csak RÉTHY-félét fogadjunk el!



Reggel, délután és este
igyunk
ATLANTIKA kávé,
ATLANTIKA teát
ATLANTIKA rummal
 mert csak az
ATLANTIKA
 kávé, tea, rum speciális üzletben
 kapható

fűszer és illatszert káros szagától mentes
kávé, tea, rum.

A kirakatban működésben látható villanyüzemű
 kávépörkölőnkkel naponta többször friss pörkölés.
 Eladás nagyban és kicsinyben. 421
ATLANTIKA
 Kávé és tea behozatal
 Arad, Andrassy-tér 20. Fischer Eliz-palota.
 Városi és megyei telefon 609.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYÁNAK
 heti kimutatása.

Hivatalos helyiség Szabadság-tér 7. sz. I. em.
 Telefon 294. sz. Telefon 294. sz.
 Hivatalos órák: délelőtt 9—1 óráig.
 Vidéki megkeresésekre — azoknak, a kik a
 körnek nem tagjai — csak válaszbélyeg ellené-
 ben válaszolunk.
1909. március hó 13.

Keresünk:
 Aradra: műszaki irodába 1 a gépirásban
 és német levelezésben jártas női alkalmazottat,
 1 gyakornok-könyvelőt, és elsőrendű festéküz-
 letbe segédet.
 Vidékre: egy nőtlen gabonabevásárlót, 2
 rőfös, 5 fűszer és vegyes, 3 fűszer, rőfös és
 rövid, 3 kézmű, illetve kirakatrendezőt, 1 fű-
 szer, vas és rövid szakmabeli magyar, román és
 részben német, tót és szerb nyelvsmerettel bíró
 segédet.

Ajánlunk:
 Női kereskedelmi alkalmazottakat, kik az
 Aradi Kereskedők Köre női kereskedelmi tanfo-
 lyamot hallgatták, a gépirásban és levelező
 gyorsírásban jártasak, 1 a gépirásban is jártas
 irodistát, továbbá 7 fűszer és csemege, 4 vegyes,
 1 kézmű, 2 rőfös és dívat, 2 fűszer és rövid,
 1 vas és fűszer és 2 cipő, kalap, férfidivat és
 játék szakmabeli segédet.

Az elhelyezés teljesen díjtalan; az Aradi
 Kereskedők Köre tagjai előnyben részesülnek.
AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYA
Klein Sándor, **Keppich Zsigmond,**
 Utikar. Igazgató.

A következő
ujdonságok
 érkeztek
KERPEL IZSO
 80,000 kötetes
kölcsönkönyvtárába:

Szathmáry: Humoros esetek. Miller: Tre-
 varrack lord. Horváth: Mozgó feszületek. Zsol-
 dos: A fekete huszár. Vera vallomása. Hevesi
 I: A málói vénusz. Lázár: Új csapáson. Samarov
 G: A cigány. Eötvös: A balatoni halász vége.
 Harc az alkotmányért. A bakony. Molnár: Pesti
 erkölcsök. Gallovich K: Tüzipádók. Blos V: A
 francia forradalom. Hervieux: Az idegen. Bár-
 sony J.: Sugok valamit, Seress J.: A végzet.
 Pakots: A nyáradi kényur, Czöbel M.: A két
 arany hajszál Orczy Emma: Megfizetek! Pekár
 Gy.: A fringiai sítka, Dinklage: Az ötödik
 feleség. Bulwer: É: és virradat, Daudet A.:
 Malomból irt levelek. Gagghy D.: A vetély-
 társak, Szomaházy J: Aranykód, Dr. Wicz-
 mándy J: Pillanat.

Németben: Degré: Das Recht auf Untreue.
 Bartsch: Die Heindkinder. Michalski: Anna
 Kuefer Jerome u. Tharand: Aus Sturm u.
 Not, Bourget: Der Emigrant, Stacpoole H:
 Fanny Lambert, Mereschkowski: Leonardo da
 Vinci, Liebchen: Ein Roman unter Männern,
 Bartsch H.: Zwölf aus der Steiermark, Franzos K.
 E.: Judith Trachtenberg, Schnitzler A.: Liebelei,
 Alerma Sybilla: Eine Frau, Jaritschek M.: Eine
 Liebesnacht, Grat M. H.: Der Mann auf dem
 Bock. Wasner G.: Dornröschen (Roman) Stille-
 bauer: Die blaue Blume, Malot: Heimatlos,
 Artzibaschew: Sanin. Hornung E. W.: Ein Dieb in
 der Nacht, Veith Mizzi: Komtessens Tagebuch,
 Saussay V.: Frauenärzte, Heimbürg W.: Über
 steinige Wege, Croker B. M.: Das spanische
 Halsband.

Kölcsöndíj havi 1 kor. 20 fill, vagy köte-
 tenként fizetve 8 fillér.

A könyvek újak és tiszták!
 Vidéki bérlők

is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.
A zenemű-kölcsöntárba
 is meglepő szép

ujdonságok érkeztek!
 Zenekölcsöntári díj havi 1 kor. 40 fill.,
 vagy fizetként 14 fill.

Szirmai: Táncos huszárok. Bodrogi: Károg
 a holló a jegenyén. Sang u. Klang I—V. Zer-
 kovitz: Holdvilág-nóta. Puccini: Manon, Szir-
 may: Háromtól hatig, Férjek vonata, Szerelmes
 utcák, D'Albert: Tifland, Jacobi: Van de nincse,
 Curtis: Sorrentói emlék, Nador: Kimegyek a
 temetőbe, Zerkovitz: Barcarolla, Csibikém.
 Kunkel: Nagysád akar tőlem kis babát? Ormay:
 Dicsértessék... Ha te engem, — ha én téged...
 Nincsen olyan barna leány, ... Fall: Sze-
 rencse malacz. Rubens: A hollandi leány,
 Xaven: csavargó, — Strauss O: A részeg
 leány.

Egyes könyvek és egész
könyvtárak vétele; könyv-
tárak kiegészítése és
berendezése.

KERPEL IZSO,
 931 könyv-, zenemű és papír-
 kereskedése Aradon.
Telefon 885. sz.

Számtalanszor bevált

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
 Savanyúvíz

A tüdő beteges hágyhomoknál és
 hólyaghurutnál,
 mint a húgyzsav
 megkötő szer.

A Liniment Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyított házi szer, mely már sok
 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult
 kőzvényknél, csúznál és meghűléseknél, bedör-
 söléseképpen használva.
 Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt
 bevételekor évtónak legyünk és csak olyan üve-
 get fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel
 és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van
 csomagolva. Ára üvegekben K—80, K1.40 és K2.—
 és ügyesül minden gyógyszerárban kapható. —
 Forgató: Török József gyógyszerésznél, Budapest.
 Dr. Richter gyógyszerára az „Arany országhoz”,
 Prágában, Elisabethstrasse 5. sz.
 Mindennapi szétkaldés.

Valódi brünni szövetek
 az 1909. évi tavaszi és nyári idényre.

Egy szelvény	1 szelvény 7korona
3.10 m. hosszú	1 szelvény 10korona
teljes férfiruhához	1 szelvény 12korona
(kabát, nadrág és mellény)	1 szelvény 15korona
elegendő, csak	1 szelvény 17korona
	1 szelvény 18korona
	1 szelvény 20korona

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20-M.-ért, szint-
 egy felöltőszövetet, turistalódent, selyemkamagart stb.
 gyári áron küld a mint megbízható és szolid cég min-
 deant ismert posztógyári raktár 5881

Siegel-Imhof Brünn.
 Minták ingyen és bérmentve.

Az előnyök, a melyeket a magánvevő élvez, ha
 szövetszükségletét közvetlen Siegel-Imhof cég-
 nél, a gyári piacon rendeli meg, igen jelentéke-
 nyek. Szabott, legolcsóbb árak. Óriási válasz-
 tek. Mintahű, figyelmes kiszolgálás, még a
 legkisebb rendelésnél is, teljesen trissz áruban.

NOXIN

A **LEGJOBB**
CZIPÓ.
KREM.



A szabadalmaz.
 Kulcscsal.

Minden jobb üzletben kapható.
HOCHSINGER TESTVÉREK BUDAPEST.
 Főraktó- Aradon: **ARADI CZIPÉSZEK TERMELŐ**
SZÖVETKEZETE. 6003

Steckenpferd- 767
Liliumtej-szappan

Legfinomabb a bőrnek,
 valamint nyári pattanások ellen!

— Mindenütt kapható. —

Somatose
 (Fleish-Eiweiss)

a legrövidebb idő alatt emeli az

erőt.

Kapható gyógyszertárakban és
 drogueriákban. 5841

Uj üzlet!

Van szerencsém a t. hölgyközönség szives tu-
 domására hozni, hogy **Aradon**, a **Szent István-**
 utcában levő **Hoffmann-házban** egy, a mai
 kor igényeinek megfelelő

1114

női-kalap divattermet

nyitottam. Raktáromon csupán **eredeti model-**
lek léteznek, melyek a prágai első nőikalap cég:
„Maison Rosa Mendl“ műtermében készülnek.

Tisztelettel meghívom a t. Hölgyközönséget
 gyönyörű választékom megtekintésére.

Ajánlom magamat a t. Hölgyközönség szives
 pártfogásába és vagyok

kiváló tisztelettel

Salzer Nelli
 Arad, Szent István-utca sarkán.
 — (Hoffmann ház.) —

Alpesi gyomoreseppek

kiváló szer az emésztés elősegítésére és étvágy fokozására.
 A fájdalmat csillapítja.

Egy üveg ára 1 kor. 40 fill.

Dr. Rozsnyay József

„ÉTPORA“

célszerű keverék az emésztés fokozására és a fölösleges
 gyomorsav lekötésére.

Egy doboz ára 70 fillér.

Kapható egyedül csak:

Rozsnyay Mátvás
 371
 Arad, Szabadság-tér.

Megjelent

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA
hatodik kötete:

A társadalom

STEIN LAJOS

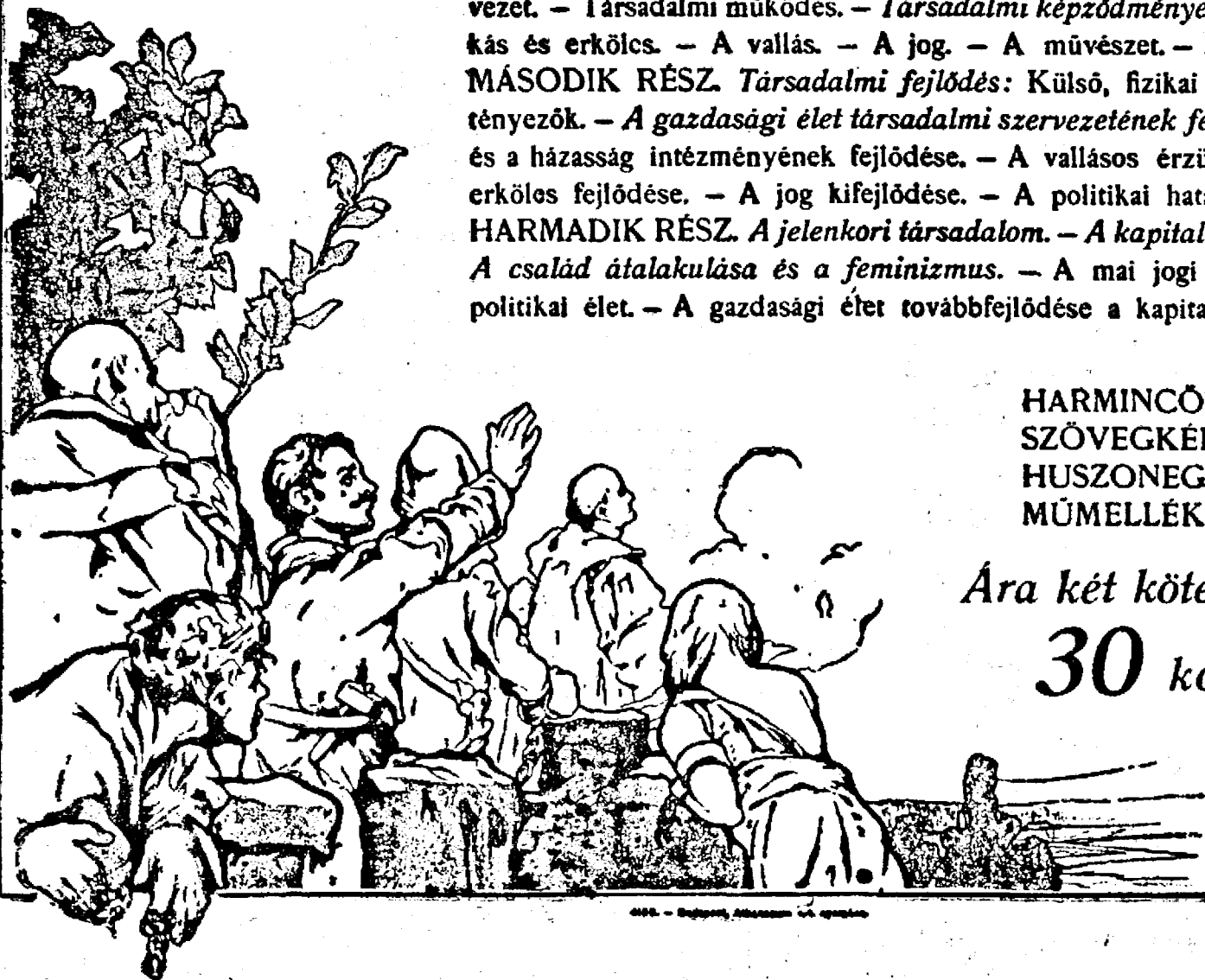
szerkesztése mellett irták:

TEGZE GYULA,
HELLER FARKAS,
MÁDAY ANDOR,
MESZLÉNY ARTUR,
FERENCZY ÁRPÁD



Tartalom:

BEVEZETŐ. A mű célja, feladata. – A társadalom fogalma. – A társadalmi jelenségek törvényszerűsége. – A társadalmi törvények jellege. – A társadalomtudomány fontossága, feladata. – Állati társadalmak. – *Társadalmi elméletek és rendszerek.* – ELSŐ RÉSZ. *A társadalom tartalma.* – Társadalmi kötelek és kapcsolatok. – A társadalom anyaga. – *A népesség.* – A kultúra hódításai. – A társadalom szellemi alkatelemei. – *Társadalmi szervezkedés.* – A társadalom összetétele és tagozódása. – Települési intézmények. – *Gazdasági szervezetek.* – Fajfentartási szervezetek. – Egyházi intézmények. – Jogi és politikai szervezet. – Társadalmi működés. – *Társadalmi képződmények:* A nyelv. – Szókás és erkölcs. – A vallás. – A jog. – A művészet. – A gazdasági élet. – MÁSODIK RÉSZ. *Társadalmi fejlődés:* Külső, fizikai tényezők. – Belső tényezők. – *A gazdasági élet társadalmi szervezetének fejlődése.* – A család és a házasság intézményének fejlődése. – A vallásos érzület fejlődése. – Az erkölcs fejlődése. – A jog kifejlődése. – A politikai hatalom kifejlődése. – HARMADIK RÉSZ. *A jelenkori társadalom.* – *A kapitalizmus kifejlődése.* – *A család átalakulása és a feminizmus.* – A mai jogi élet. – A modern politikai élet. – A gazdasági élet továbbfejlődése a kapitalizmus hatása alatt.



HARMINCÖT
SZÖVEGKÉPPEL ÉS
HUSZONEGY
MŰMELLÉKLETTEL

Ara két kötetbe kötve

30 korona.

Kiadóhivataloknál teljesen ingyen ad a
Kiadóhivatal:
József főherceg-ut 22. szám.
Telefon szám: 181.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudakozóknak kéri a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

Am apró hirdetések előre fizetendők.

Hirdetések felvételnek a
Kiadóhivatalban:
József főherceg-ut 22. szám.
Telefon szám: 181.

Ha az apró hirdetés minden napos egyszeri felvételének ára 4 fillér, vastagabb betűből 3 fillér. — Családot kereső vagy családnak ajánlkozó apró hirdetés 20 szög 60 fillér, minden további szög 4 fillér — Hirdetési levelezőlapok 50—60 fillérért és 1 koronáért kaphatók lapunk elérhető helyein.

„Óvónó“, Házmegvétel, A. P. és Intelligens

jeligékkel levél van a kiadóban, tessék elvitetni.

Két butorozott

(1 utcai, 1 udvari) szoba külön bejárattal fiatal ügyvédnek vagy orvosnak, akár mag. hivatalnoknak május 1-től kiadó a város központján, Karolina-utca 6. 1108

Jó forgalmu

vidéki üzlet jogokkal együtt átadó. Cím a kiadóban. 1105

Teljesen megbízható házaspár

hosszu bizonyítványokkal nagyobb uri házba mint urasági inasnak s egyuttal házmesternek ajánlkozik. Az összes házi teendőket teljesen érti, valamint a víz- és villanyvezetékekben is jártas. Szives megkereséseket „Urasági inas“ jeligével e lap kiadóhivatalába kérek. 1104

Női szabósághoz

ügyes fizető leányok azonnal felvétetnek. Zrínyi-utca 4a., I. em. 1112

Eladó

Orczy-utca 7. számú ház. Ugyanott 250 hektoliter prima mokrai bor. Borvevőnek aradi házamban ingyen pincét és hordót adok szüretig. 1118

Eladó ház.

Flórián-utca 7. számú. Bővebbet ugyanott. 513

Kiadó

május 1-re egy ujonnan elkészült 5 méter széles utcai portáléval, 2 nagy kirakattal ellátott és átalakított üzlethelyiség Deák Ferenc-utca 39. szám alatt, értekezhetni ugyanott, vagy Angele Mátyás üzletében, Szabadság-tér 16. szám. 875

Egy sarokház üzlethelyiséggel

eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 916

Hatóságilag engedélyezett

kiállítás könyvek, papíráruk és írószerekben üzlethelyezés miatt Ingusz I. és Fia könyv-, papír- és írószer kereskedésében, Weitzer János-utca. 173

Györök, Ménes, Paulis

vagy esetleg egy más hegyeljai községben óhajtanék előkelő keresztény kis család részére egy házat (azonnali készpénz lefizetése mellett) megvenni esetleg több évre bérelni. Szives szó- vagy írásbeli ajánlatokat kérem „Főhadnagy“ Arad Karolina-utca 4. szám, 8. sz. ajtó cím alatt. 1113

Ház eladás.

Kossuth-utca 43. számú ház kedvező feltételek mellett eladó. Értekezhetni lehet a tulajdonosnál, Oláh Károly, Mezőkovácsházán. 999

Cserép és téglagyári

felszerelés jutányos áron eladó. Cím a kiadóban. 1065

Eladó magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert. Tökölly Imre-utca (Halász-utca) 45. sz. 1085

Remington gépirát

keres azonnali belépésre Hátszegi kir. közjegyző. 1093

Egy csinos

2-ös számú Wertheim-cassa jutányosan eladó Sternnél, Boros Bénéktér 22., az emeleten. 1099

Intelligens özvegy nőnél

jó házból való fiatalemberek izletes házi kosztot és teljes ellátást azonnal kaphatnak. Cím: Határ-utca 22. 1098

Mikalakán

legforgalmasabb helyen két üzlethelyiség raktárral, 2 esetleg 3 szoba lakással azonnal kiadó. Trafik és italmérést föltétlenül megkaphatja. Bővebbet ugyanott a község házával szemben. 1102

Tulzsufolt raktáram

következtében antiquar könyveket és különféle papírárukat beszerzési áron alól kiárusítok. Tolnai Világlapját összes kedvezményekkel eredeti árban házhoz szállítom. Krausz Paulin Színházépület. Telefon 511. 291

Teljesen jó karban lévő

női ruhák eladók Teleky-utca 10. sz. alatt.

Mérlegképes könyveid

jó írással, délutáni foglalkozásra mielőbbi belépésre kerestetik, ajánlatok „Nagy kereskedő“ jelige alatt e lap kiadóhivatalába intézendők. 1103

Szania

magyar nyelvű új kiadása 8—10 nap múlva kapható lesz 3-20 koronáért. Vidékre 3 korona 40 fillér beküldése ellenében bérmentve szállítom. Kerpel Izso könyvkereskedése Aradon. Ugyanott egy kerékpár eladó. 262

Nagymennyiségű pléh-pánt és maculatura

jutányos áron eladó.

Ügyes lapkihordó pár felvétetik.

3746—1909. kh.

Hirdetmény.

A magyar királyi földmivélségi miniszter 24323—1909. sz. a. kelt rendelete alapján közhírré teszem, hogy minden pékmester és sütőiparos üzletében feliratilag jelezni tartozik, árul-e üzletében tej és tejterméket, vagy nem. — Árusításra nem szánt, feldolgozásra használandó tej vagy tejtermék az árusító üzletben egyáltalában nem tartható. Ez ellen vétők kihágást követnek el és az 1895. évi XLVI. t.-c. alapján büntettetni fognak.

Arad, 1909. évi március hó 9.

Sarlot,
főkapitány.

7564—1909.

Hirdetmény.

Közhírré tesszük, hogy a m. kir. földmivélségi ministerium gyümölcsfatermesztés iránt érdeklődő lelkészek és gazdák részére Budapesten és Kolozsvárott 6—6 napos, tanítók részére pedig Keszthelyen, Tordán és Kiszszében

ben 10—10 napos gyümölcsészeti tanfolyam tartását rendelte el.

A pályázati feltételek a városi levéltárban a hivatalos órák alatt bármikor betekinthezők.

Arad, 1909. évi március hó 5.

A városi tanács.

Most jelent meg!

SIMONYI JÓZSEF

■ A HIRES ÖBESTER. ■

népies elbeszélés 12 énekben.

Írta:

GAJDÁCS PÁL

lelkész

Tótkomlóson.

Ara diszkötésben

4 korona.

Kapható a szerzőnél.

102—1909. végrh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a világi kir. járásbírósnak 1901. évi Eg. 1/2. sz. végzése következtében Dr. Vajda Jakab világi ügyvéd által képviselt Weiler Gizella világi lakos javára, végrehajtást szenvedett ellen 710 kor. s jár. erejéig 1909. évi február hó 17-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 925 korona 53 fillérre becsült következő ingóságok, u. m. bolti-árúk és berendezések nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a világi kir. járásbírósnak 1909. évi V. 91/2. számú végzése folytán 710 kor. tőkekövetelés, ennek 1909. évi február hó 16. napjától járó 5% kamatai, és eddig összesen 91 kor. 70 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Világos községben, Fő-utca 151. házsz. alatt leendő megtartására 1909. évi március hó 18-ik napjának d. u. 1/3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cikk 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Világos, 1909. évi március hó 4-ik napján.

Thuránszky.

1111

kir. bir. végrehajtó.

FISCHER SIMON Nagyáruháza

olcsó tavaszi árjegyzéke.

305

Arad, Szabadság-tér 12. szám.



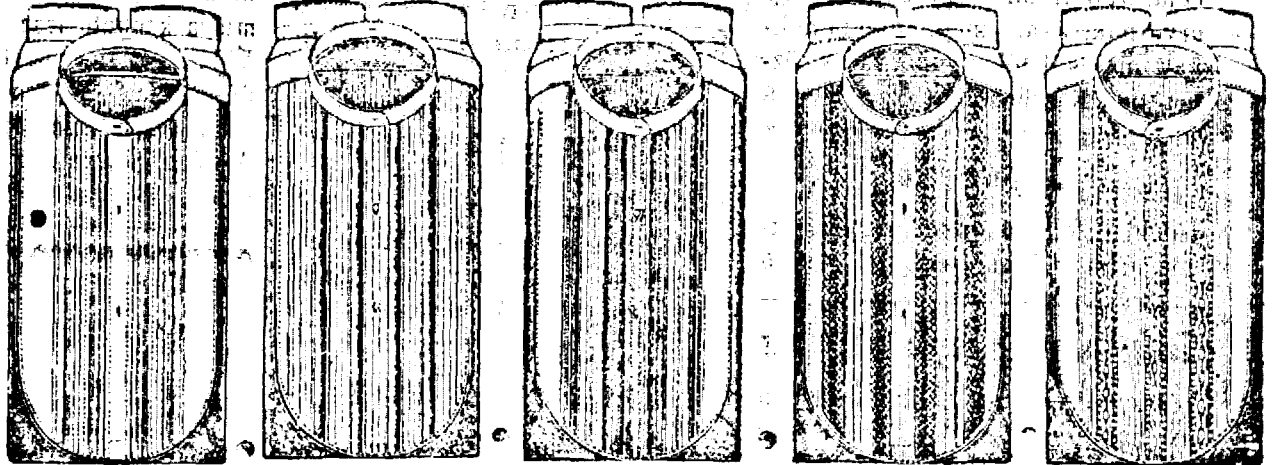
Divatos kemény kalap frt. 2-25, frt. 3-	Divatos puha strapa kalap frt. 1-50, frt. 1-75	Finom színes és fekete kalap frt. 1-90, frt. 2-50	Sportkalap, vízmentes frt. 1-80, frt. 2-25	Legújabb fiúkalapok minden színben s formában frt. — 90, 1-25, 1-50	Elegáns nyulszőrkalapok színe és fekete újdons. frt. 2-50, 3-
---	--	---	--	---	---

Figyelem!

Ertesítés!

Ertesítem a t. vevőközönséget, hogy a cégemnek sikerült készpénzért nagyobb partivételek férfi-fehérmű, férfi és női-esőernyők, zsebkendők, és nagy mennyiségű férfi és női harisnyákat beszerezni, miáltal a t. közönség most a cégemnél a szükségletét rendkívül olcsó áron beszerezheti.

Vidéki megrendelések pontosan lesznek eszközölve.



Férfi ing szíves mellű frt. 1-35	Puha fehér férfi ing madapolan reklám ár frt. 1-45	Férfi chiffon ing kemény mellű frt. 1-25, frt. 1-45	Finom angol Sephler férfiing újdonság, rekl. ár f. 1-75	Francia batizting cégemnek különlegessége frt. 1-95
----------------------------------	--	---	---	---



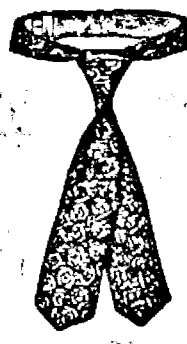
Francia kopper alsónadrághimzéssel reklám ár 98 kr. 1-25



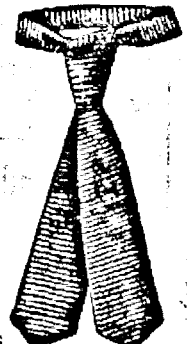
Finom helybeli készítményű férfi-cipő Rox vagy Chewreaux frt. 5-90 és frt. 6-50



Finoselyemnyakken-dő reklám ár 5 kr.



Selyem nyakkendő újdons. 35 kr., 39 kr.



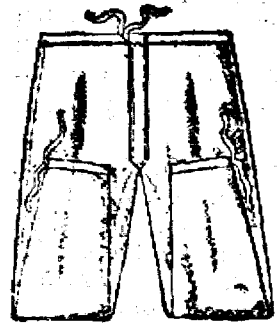
Finom selyem magantó nyakkendő 39, 45 és 50 kr.



Újdonságok tiszta selyem nyakkendők selyem bé-léssel 50 kr.



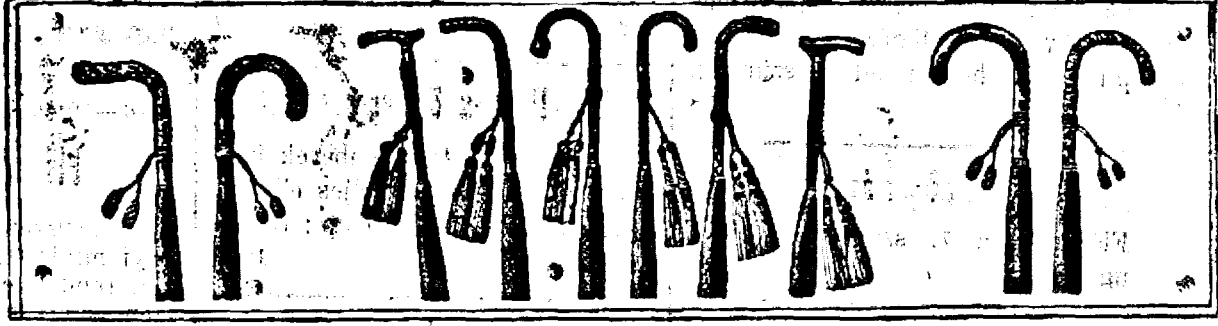
Különlegességek egész ne-héz Brokni selyem nyak-kendőkben, 75 kr.



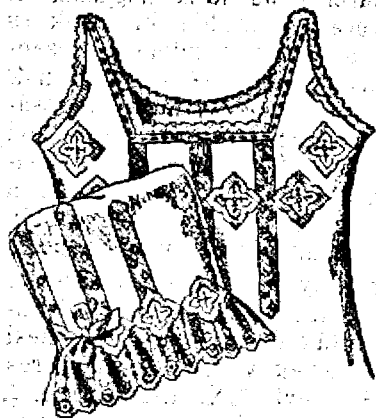
Lábravaló bőrerős vászonból reklám ár 85 és 95 kr.



Finom helybeli készítményű férfi Box fűzős cipő frt. 5-95, Chew a bürből 6-75 és frt. 7-75.



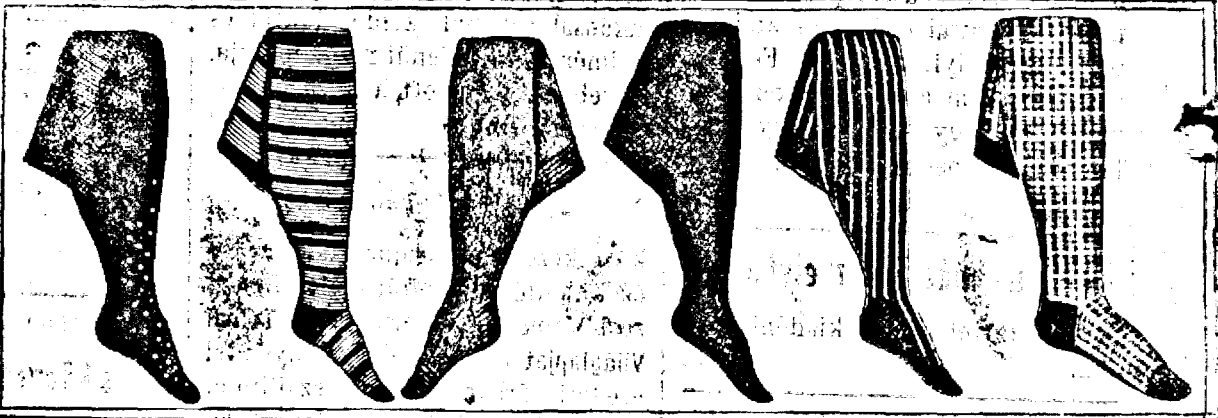
Kitűnő strapa ernyő reklám ár frt. 1-25 és frt. 1-35	Kitűnő női és férfi strapa ernyő frt. 1-39. Finom selyem férfi és női ernyő csak cé-gemnél kapható! Frt. 1-75	Újdonság! Boternyő frt. 1-95. Boternyő bőrtokkal frt. 2-45
--	---	--



Finom madapolan női ingek és nadrágo nagy választékban 95 kr., frt. 1-25, frt. 1-75.



Női hálókabát nagy választékban frt. 1-50, 1-75, 1-90.



Figyelem! Női és férfi harisnyáktan rendkívül nagy Partivétel folytán valóban bámulatos olcsó árak! Ne mulassza el senki ezen jó alkalmat kihasználni!

Arad nyoma részvenytársaság könyvnyomdája. Ny. Mezői kurzwel János és Tarsa budapesti festégyarának festőkével.